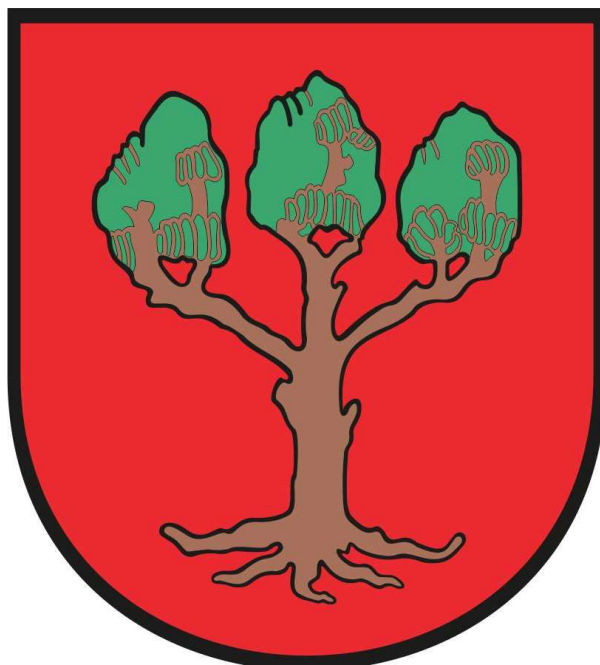

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026

**GMINA LUBRANIEC
POWIAT WŁOCŁAWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA LUBRANIEC
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING
SPRAWDZAJĄCY	BARBARA WOJCIECHOWSKA

LUBRANIEC 2016

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Opis powiązań <i>Gminnego Programu Rewitalizacji</i> z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	6
3. Uproszczona diagnoza Gminy Lubraniec z wnioskami	10
4. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec.....	14
4.1. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – Miasto Lubraniec	15
4.2. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – obszar wiejski.....	22
5. Obszar rewitalizacji Gminy Lubraniec.....	34
5.1. Metodyka wyboru obszaru rewitalizowanego.....	34
5.2. Obszar rewitalizacji gminy	34
5.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	38
6. Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji.....	58
7. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	62
8. Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	63
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji.....	70
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	74
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	80
12. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji	85
13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu	91
14. Spis tabel	97
15. Spis rysunków	97
16. Spis wykresów.....	97

Wykaz skrótów

GPR – Gminny Program Rewitalizacji

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

FS – Fundusz Spójności

JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego

UE – Unia Europejska

MŚP – Małe i średnie przedsiębiorstwa

RPO – Regionalny Program Operacyjny

RPO WK-P – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego

SZOOP – Szczegółowy opis osi priorytetowych

TIK – Technologie informacyjno-komunikacyjne

UP – Umowa Partnerstwa

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

Problemy społeczno-gospodarcze występujące w ostatnich latach na terenie Polski są następstwem dokonujących się zmian politycznych i gospodarczych. Sytuacja ta stawia przed władzami samorządowymi nowe wyzwania, które mają prowadzić do łagodzenia skutków tych niekorzystnych zjawisk. W efekcie, dużego znaczenia zaczęło nabierać planowanie, opracowywanie i realizowanie kompleksowych i wieloletnich Programów Rewitalizacyjnych, mających na celu rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów występujących szczególnie na zdegradowanych obszarach.

Zgodnie z definicją rewitalizacji umieszczoną w art. 2.1 ustawy o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777 z późn. zm.): *„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”*.

Program rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno – funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą wdrażać działania rewitalizacyjne w dwojaki sposób. Program rewitalizacji może być inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Miejską, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. 2016 poz. 446) lub na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777 z późn. zm.).

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026 został opracowany na lata 2016-2026 i został sporządzony zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Celami i oczekiwanymi efektami rewitalizacji jest:

- ✓ wzrost aktywności społecznej;
- ✓ zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego;
- ✓ ożywienie gospodarcze i wzrost potencjału gospodarczego.

Rewitalizacja to nie tylko odbudowa, renowacja czy też przywracanie stanu pierwotnego lub minimum stanu używalności określonego obiektu lub terenu, lecz przede wszystkim dążenie do przywrócenia ożywienia społeczno-gospodarczego danego regionu. Rewitalizacja jest

procesem kompleksowym oraz długotrwałym, w związku z czym dotyczy wybranych obszarów zamieszkanym przez grupę społeczną dotkniętą określonymi problemami. Wyznaczone w jej ramach działania, muszą być konsekwentnie realizowane przez władze Gminy. Tylko takie podejście wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych celów i pobudzi rozwój społeczno-gospodarczy danej jednostki samorządu terytorialnego.

Gminny Program Rewitalizacji powinien charakteryzować się następującymi cechami:

➤ **KOMPLEKSOWOŚĆ**

- działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe,
- włączenie środków z EFRR, EFS, innych publicznych oraz prywatnych.

➤ **KONCENTRACJA**

- koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

➤ **KOMPLEMENTARNOŚĆ**

- wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi,
- powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy,
- efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),

➤ **PARTYCYPACJA**

- nierozzerwalnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
- musi mieć realny charakter,
- stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania.

Gminny Program Rewitalizacji podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (opiniowaniu przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i wyłożeniu do konsultacji społecznych na 21 dni, w przypadku stwierdzenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko), a następnie przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy. Prace związane z opracowaniem *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec* realizowane były przy aktywnym udziale społeczeństwa, które na etapie tworzenia dokumentu miało możliwość wniesienia swoich pomysłów, opinii, stanowisk, sprzeciwu oraz aprobaty. Konsultacje społeczne były skierowane do szerokiego grona odbiorców.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec jest dokumentem planistycznym, określającym cele i programy działań, przy założeniu, że znamionuje się on „żywym” charakterem oraz możliwością aktualizacji. Stanowi on podstawę do ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

2. Opis powiązań *Gminnego Programu Rewitalizacji* z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMIN POWIATU WŁOCŁAWSKIEGO

Strategia została zaopiniowana warunkowo w dniu 10.02.2016 i stanowi Załącznik do uchwały nr 6/147/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 lutego 2016 r.

Diagnoza stanu rozwoju poszczególnych Gmin wchodzących w skład ORSG powiatu wrocławskiego wskazuje, że w zakresie społecznym występują na tym terenie takie problemy jak: spadek liczby ludności spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym i/lub ujemnym saldem migracji, wzrost liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym, wysokie bezrobocie, wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w tym osób z niepełnosprawnością, a także wysoki indeks zagrożenia ubóstwem. W innych sferach problemy dotyczą m.in. niskiej aktywności ludności w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej, słabo rozwiniętej działalności pozarolniczej, niedostosowanie kierunków kształcenia do lokalnego rynku pracy, ograniczonego dostępu do specjalistycznych usług, niewielkiego odsetku dzieci objętych opieką przedszkolną, a także w braków w zakresie infrastruktury technicznej.

Misją gmin skupionych w ORSG powiatu wrocławskiego jest: **Współpraca ponad granicami administracyjnymi**, która polegać będzie na pokonywaniu problemów i wykorzystywaniu potencjału dla wzrostu jakości życia mieszkańców gminy Baruchowo, Boniewo, Chodecz, Izbica Kujawska, Lubień Kujawski, Lubraniec.

Za cel główny w dokumencie uznano: **Efektywne wykorzystanie potencjału i wzrost jakości kapitału społecznego dla przyspieszenia rozwoju gospodarczego południowej części powiatu wrocławskiego.**

Realizacja ww. celu odbywać się będzie poprzez cele rozwojowe, które wskazują działania służące przeciwdziałaniu zdiagnozowanym problemom oraz wykorzystujące istniejące potencjały.

Cele rozwojowe:

- Konkurencyjna gospodarka zbudowana na racjonalnym wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- Kreatywne społeczeństwo korzystające z usług na najwyższym poziomie;
- Rozwinięta infrastruktura techniczna i komunalna funkcjonująca na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu.

W związku z kompleksowością działań rewitalizacyjnych, *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec*, przyczynia się do realizacji wszystkich ww. celów strategicznych. Dokumenty są ze sobą kompatybilne, spójne i wzajemnie się uzupełniają. W Strategii wskazano, że na terenie ORSG, we wszystkich gminach występują tereny wymagające rewitalizacji. Są to głównie tereny po byłych PGR, SKR, które uległy silnej dewastacji, gdzie pojawiły się również problemy społeczne, gospodarcze i środowiskowe.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU NA LATA 2014-2020 LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA DORZECZA ZGŁOWIĄCZKI

Dokument ten stanowi załącznik nr 1 do Uchwały nr 1/X/2016 Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki z dnia 21.10.2016 r.

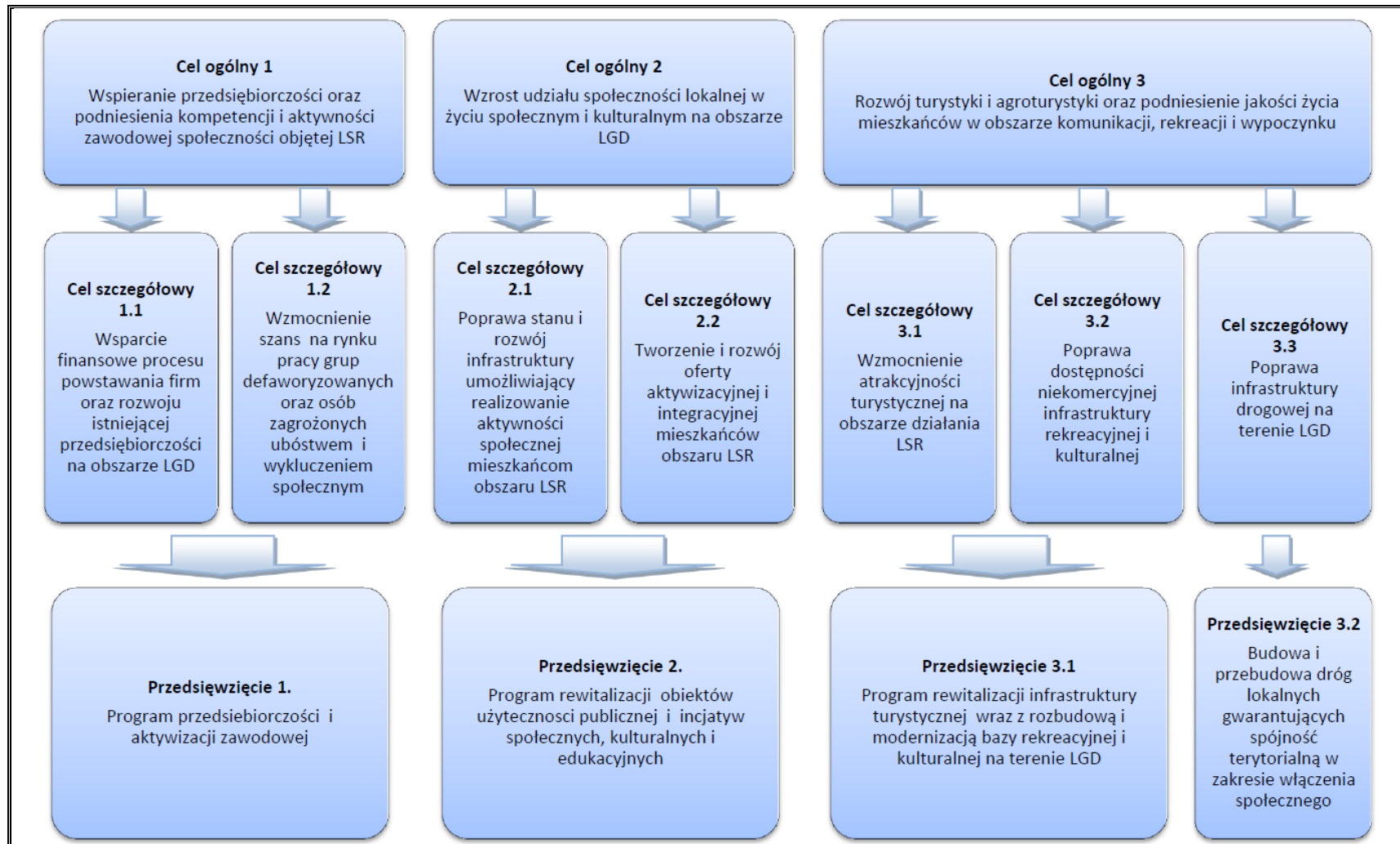
Obszar Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki, leży w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego i swoim zasięgiem obejmuje cały powiat włocławski – 13 jednostek samorządowych. Należą do niego gminy Baruchowo, Boniewo, Brześć Kujawski, Chocień, Chodecz, Fabianki, Izbica Kujawska, Kowal, Miasto Kowal, Lubień Kujawski, **Lubraniec**, Lubraniec i Włocławek.

Problemy (słabe strony), które zostały zdiagnozowane na terenie LGD Dorzecza Zgłowiączki są m.in. wysoki wskaźnik bezrobocia, negatywne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa, spadek liczby urodzeń), brak infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, brak animatorów społecznych, niezadowolający stan techniczny dróg, niski poziom rozwoju lokalnych przedsiębiorstw oraz działalności pozarolniczej, niski wskaźnik wykorzystania terenów inwestycyjnych, brak ofert zagospodarowania czasu osób starszym, zagrożonym społecznym wykluczeniem, brak zakładów przemysłowych stanowiących motor rozwoju gospodarczego, niski stopień skanalizowania.

Powyższe problemy są widocznie również na terenie Gminy Lubraniec, która wchodzi w skład LGD Dorzecza Zgłowiączki.

W Strategii wyznaczono 3 cele ogólne, które zostały następnie doprecyzowane poprzez cele szczegółowe:

Rysunek 1. Cele Strategii LGD Dorzecza Zgłowiączki

Źródło: Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 Lokalnej Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki

Przedmiotowy *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026* przyczyni się do realizacji wszystkich obranych w LSR celów szczegółowych. GPR dla Gminy Lubraniec koncentruje się na pomocy osobom wykluczonym społecznie (osoby starsze, osoby bezrobotne, osoby korzystające z pomocy społecznej), zmierza do rozwoju gospodarczego Gminy poprzez promowanie lokalnej przedsiębiorczości oraz gospodarcze wykorzystanie ruchu turystycznego, a także do rozwoju infrastruktury umożliwiającej integrację i aktywność społeczną. Podsumowując, GPR dla Gminy Lubraniec, w związku z kompleksowością prowadzonych w jego ramach działań, przyczyni się do osiągnięcia założonych w LSR celów oraz wskaźników.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Strategia Rozwoju Gminy to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd gminny. Określa on priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Misją wyznaczoną w ww. dokumencie dla Gminy Lubraniec jest:

Efektywne zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy Lubraniec, zapewniające godne warunki bytowe, rozwój społeczeństwa oraz poczucie stabilizacji w przyszłości.

Wizja rozwoju gminy określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja rozwoju Gminy Lubraniec brzmi:

Gmina przyjazna dla mieszkańców, turystów i inwestorów, zapewniająca wysoki standard życia z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego.

W *Strategii Rozwoju Gminy Lubraniec* zdiagnozowanych zostało wiele problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Podkreślono, że Gmina Lubraniec wymaga przeprowadzenia procesu rewitalizacji (str. 23, 24, 31) w celu eliminacji lub ograniczenia tych problemów, a co za tym idzie do poprawy komfortu zamieszkania.

Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju gminy. Niniejsza *Strategia* postawiła przed sobą następujące cele:

- Cel strategiczny 1: Wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy Lubraniec;
- Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy Gminy Lubraniec;
- Cel strategiczny 3: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego Gminy Lubraniec (Cel szczegółowy 4. Rewitalizacja przestrzeni gminnej i odnowa centrów miejscowości);
- Cel strategiczny 4: Wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy Lubraniec.

Strategia Rozwoju Gminy Lubraniec wskazuje na konieczność przeprowadzenia procesu rewitalizacji. W związku z tym, *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec* wpisuje się w założenia Strategii. Realizacja założeń GPR przyczyni się do osiągnięcia wszystkich ww. czterech celów strategicznych, a co za tym idzie do ograniczenia lub eliminacji istniejących zjawisk kryzysowych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Celem głównym SRPS Gminy Lubraniec na lata 2016-2026 jest: „*Zapewnienie mieszkańcom Gminy Lubraniec jak najlepszych warunków życia oraz aktywizacja społeczna i gospodarcza Gminy*”.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MGOPS w Lubrańcu oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano następujące priorytetowe obszary wsparcia:

- I. Osoby bezrobotne,
- II. Osoby niepełnosprawne,
- III. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków,
- IV. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie,
- V. Rodzina.

Gminny Program Rewitalizacji jest ukierunkowany przede wszystkim na rozwiązanie problemów społecznych i aktywizację społeczną mieszkańców, zwłaszcza z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizacja założeń GPR przyczyni się do poprawy warunków zamieszkania i ograniczenia lub całkowitej eliminacji zdiagnozowanych na terenie Gminy Lubraniec problemów społecznych.

3. Uproszczona diagnoza Gminy Lubraniec z wnioskami

Gmina Lubraniec należy do gmin o charakterze miejsko-wiejskim i jest położona w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, granicząc z gminami: Boniewo, Brześć Kujawski, Choceń, Izbica Kujawska, Osiecin, Topólka i Włocławek. W skład Gminy Lubraniec wchodzi jednostki pomocnicze – sołectwa: Annowo, Bielawy, Biernatki, Bodzanowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Gołębin Parcele, Gołębin Wieś, Janiszewo, Kłobia, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubraniec Parcele, Lubrańczyk, Miłżyn, Miłżynek, Ossowo, Rabinowo, Redecz Wielki, Sarnowo, Siemnowek, Skaszyn, Świątniki, Wiktorowo, Wola Sosnowa, Żydowo, Dobierzyn oraz Miasto Lubraniec.

Sfera społeczna

Wg GUS, liczba ludności na koniec roku 2016 w Gminie Lubraniec wynosiła 9 639 mieszkańców, co stanowiło 11,13% ludności powiatu włocławskiego i 0,46% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Liczba ludności na obszarze Miasta stanowi 31,89% liczby ludności całej Gminy. W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby ludności Gminy o 3,4%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Lubraniec, powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Lubraniec	9 978	9 940	9 854	9 804	9 773	9 708	9 639
<i>Miasto</i>	3 245	3 214	3 159	3 160	3 139	3 092	3 074
<i>obszar wiejski</i>	6 733	6 726	6 695	6 644	6 634	6 616	6 565
powiat włocławski	87 274	87 345	87 198	86 920	86 809	86 758	86 605
województwo kujawsko-pomorskie	2 098 711	2 098 370	2 096 404	2 092 564	2 089 992	2 086 210	2 083 927

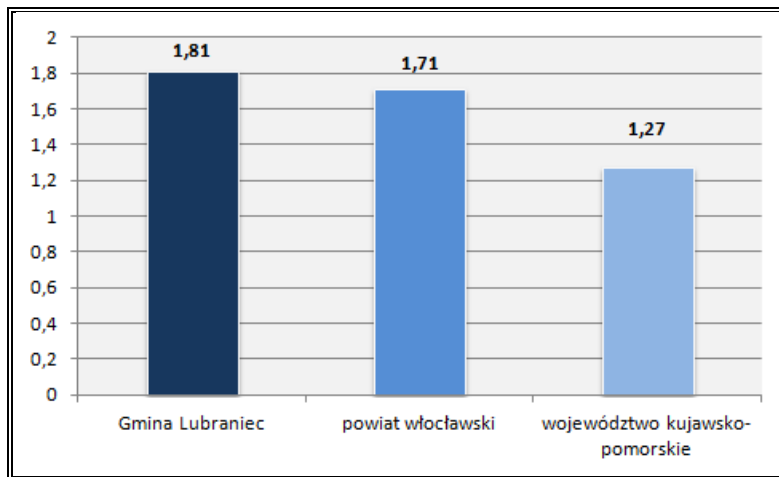
Źródło: Dane GUS, Działowe Bazy Wiedzy

Ze względu na strukturę populacji Gminy Lubraniec, najliczniejszą grupę w 2015 roku stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym (61,8% ogólnej liczby ludności). Zarówno na terenie Gminy, powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego zaobserwować można negatywne tendencje demograficzne – spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, niewielki spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja taka świadczy o występowaniu niekorzystnego zjawiska starzenia się mieszkańców, która może pociągnąć za sobą wiele konsekwencji, tj. wzrost wydatków Gminy na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. większa opieka społeczna, zdrowotna, konieczność likwidacji barier architektonicznych). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy i zmiana struktury popytu – mniejsze zainteresowanie „nowinkami” technologicznymi, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

Przyrost naturalny na terenie Gminy Lubraniec od roku 2011 przyjmował wartości ujemne, co świadczy o przewadze liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych w danym roku. Wskaźnik salda migracji, także w ostatnich latach osiągał wartość ujemną, co świadczy o większej liczbie wymeldowań niż zameldowań na tym terenie. W związku z powyższym, prognoza demograficzna Gminy Lubraniec do roku 2026, wskazująca na dalszy spadek liczby ludności, prezentuje się niekorzystnie i może wpłynąć hamująco na rozwój społeczno-gospodarczy przedmiotowego terenu, a także na daleko idące negatywne konsekwencje na rynku pracy. W 2016 roku bezrobotni stanowili 11,32% ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Lubraniec, co stanowiło większą wartość niż dla powiatu i województwa. Świadczy to o występowaniu na tym terenie dosyć poważnego problemu bezrobocia.

Kształcenie młodych mieszkańców Gminy Lubraniec jest inwestycją w jej przyszły rozwój. Na terenie Gminy funkcjonują placówki oświatowe rozwijające dzieci i młodzież na różnych etapach ich drogi edukacyjnej. W 2015 roku liczba dostępnych miejsc przedszkolnych na terenie Gminy była całkowicie zapełniona, a wskaźnik liczby dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego na tym terenie wskazywał wartości wyższe niż dla powiatu i województwa. Sytuacja ta wskazuje na konieczność zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych na przedmiotowym terenie.

Wykres 1. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku

Źródło: Dane z GUS

Kolejnym z problemów społecznych, który występuje na terenie Gminy jest duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Jest to zjawisko niekorzystne dla całej społeczności, gdyż wpływa na zaburzenia funkcjonowania danego obszaru w środowisku lokalnym. W 2015 roku z pomocy społecznej korzystało 365 mieszkańców z obszaru Miasta oraz 782 mieszkańców terenu wiejskiego, co stanowi łącznie 11,58% wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy. Największy odsetek z pośród tych osób został objęty pomocą z powodu ubóstwa oraz bezrobocia. Ponadto, na terenie Gminy występuje słaba integracja społeczna na co wpływ ma m.in. zbyt mało powoływanych do życia wspólnych projektów i instytucji. Ponadto, w związku z brakiem częstszych okazji uczestnictwa w zajęciach skierowanych do mieszkańców, występuje słaba komunikacja między nimi. Prowadzi to do napięć na tle niezgodności interesów i różnych stylów życia.

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 roku na terenie Gminy Lubraniec funkcjonowało 318 podmiotów gospodarczych. Podobnie jak w powiecie włocławskim przeważają tu podmioty prywatne – w 2016 r. stanowiły one ok. 95,00% wszystkich podmiotów działających na obszarze. Wśród podmiotów sektora prywatnego największy udział zarówno w Gminie jak i w powiecie, miały

osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy 2016 roku stanowiły ok. 9,60% podmiotów z terenu całego powiatu. Są to jednak małe przedsiębiorstwa nie dające zatrudnienia większej liczbie mieszkańców, co potwierdza wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Dużym problemem gospodarczym Gminy Lubraniec jest również brak wykorzystania istniejącego potencjału turystycznego. Na terenie Gminy znajduje się wiele ciekawych zabytków, które wymagają jednak renowacji. Gmina Lubraniec ma szansę stać się miejscem bardzo atrakcyjnym turystycznie, ale wymaga to podjęcia działań w kierunku zwiększenia ruchu turystycznego, który obecnie jest znikomy (modernizacja zabytków, utworzenie szlaków turystycznych i punktów informacji turystycznej, zwiększenie systemu promocji Gminy).

Sfera środowiskowa

Pod względem oceny jakości powietrza, Gmina Lubraniec została zaliczona do strefy kujawsko-pomorskiej. Coroczne badania jakości powietrza wykonywane przez WIOŚ w Bydgoszczy stanowią świadectwo umiarkowanego stanu powietrza atmosferycznego na terenie strefy. Poziomy stężenie pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu kształtowały się powyżej poziomu dopuszczalnego, co zdecydowało o klasyfikacji wynikowej C dla tych zanieczyszczeń. Najwyższe stężenia B(a)P zanotowano na terenach, gdzie niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. Wysoki poziom stężenia odnotowywany w okresie grzewczym uzasadnia konieczność wdrażania na terenie województwa, a więc i Gminy Lubraniec działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, mających na celu racjonalizację wykorzystania energii. Ponadto, na terenie Gminy występuje niedobór terenów leśnych – powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych wynosi zaledwie 4% całkowitej powierzchni Gminy. Na terenie Gminy ustanowiona została tylko jedna obszarowa forma ochrony przyrody – Obszar Natura 2000 Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki PLH040037. W związku z tym, wskazane jest zwiększenie powierzchni terenów zielonych w celu zwiększenia walorów estetycznych oraz przyrodniczo-krajobrazowych jednostki.

Sfera przestrzenno – funkcjonalna i techniczna

Struktura zagospodarowania gruntów Gminy, to w głównej mierze użytki rolne – 13 238 ha. Wśród nich największą powierzchnię zajmują grunty orne – 11 891 ha. Największym mankamentem systemu komunikacyjnego Gminy jest ruch tranzytowy biegnący przez miasto. Wiele z dróg gminnych na tym terenie, pomimo prowadzonych robót modernizacyjnych, nadal wymaga pilnego remontu. Jest to szczególnie istotny aspekt dla tych dróg, które stanowią drogi dojazdowe do obiektów użyteczności publicznej. Ponadto, na terenie Gminy występuje niedobór infrastruktury pieszo-rowerowej, zaś część chodników

znajduje się w złym stanie technicznym. Ścieżki rowerowe znajdują się tylko w miejscowościach: Lubraniec – Redecz Kalny (3,0 km) oraz Lubraniec – Lubraniec Parcele – Dobierzyn (ok. 2,5 km). Dużym problemem na terenie Gminy jest również brak miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców oraz niedostatecznie rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna, które stanowią ważny czynnik kształtowania życia społecznego i działania przeciw wykluczeniu społecznemu.

Obszar Gminy Lubraniec jest również bardzo interesujący pod względem archeologicznym. Zewidencjonowano tu 393 stanowiska archeologiczne, z których 104 stanowi dużą i średnią wartość poznawczą. Ponadto, zarówno na terenie Miasta jak i Gminy znajdują się liczne zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków (70 obiektów). Obiekty te znajdują się jednak w złym stanie technicznym i wymagają modernizacji.

PODSUMOWANIE

SFERA	ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY NA TERENIE MIASTA I GMINY LUBRANIEC
Spoleczna	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne prognozy demograficzne na przyszłość (wyludnianie się gminy, starzenie się społeczeństwa), • mała liczba miejsc przedszkolnych, • słaba integracja społeczności lokalnej, • duża liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia,
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba małych przedsiębiorstw, które nie dają wystarczającej liczby miejsc pracy, • niewykorzystany potencjał turystyczny Gminy,
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (zjawisko niskiej emisji), • mała powierzchnia terenów leśnych i mała liczba form ochrony przyrody,
Przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, • niedostatecznie rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, • brak miejsc spotkań/integracji dla mieszkańców, • zły stan techniczny zabytków.

4. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec

Obecność stanu kryzysowego powodowana jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych takich jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym itd. Negatywne zjawiska społeczne współwystępują z negatywnymi zjawiskami z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W celu przeprowadzenia procesu rewitalizacji na danym terenie, należy wyznaczyć obszar zdegradowany, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. W przypadku gmin miejsko-

wiejskich dotyczy to zarówno obszaru miejskiego jak i wiejskiego. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym obszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z tych podobszarów.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych, definiują obszar zdegradowany jako obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Stan kryzysowy jest to stan, który spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, które współwystępują z negatywnymi zjawiskami w co najmniej w jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Lubraniec posłużono się wskaźnikami, które najwierniej oddają istotę problemów występujących na przedmiotowym obszarze.

Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec został wyznaczony zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko Pomorskiego na lata 2014-2020”. W związku z tym, że Miasto Lubraniec koncentruje więcej niż 30% ludności całej Gminy, proces delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji przeprowadzono wg metody mieszanej – odrębnie wyznaczono obszar rewitalizacji dla Miasta Lubraniec (małe miasta) oraz dla obszaru wiejskiego Gminy. Obszar rewitalizacji łącznie na terenie Miasta i Gminy nie przekracza 20% powierzchni całej Gminy oraz nie jest zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców całej Gminy.

4.1. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – część miejska

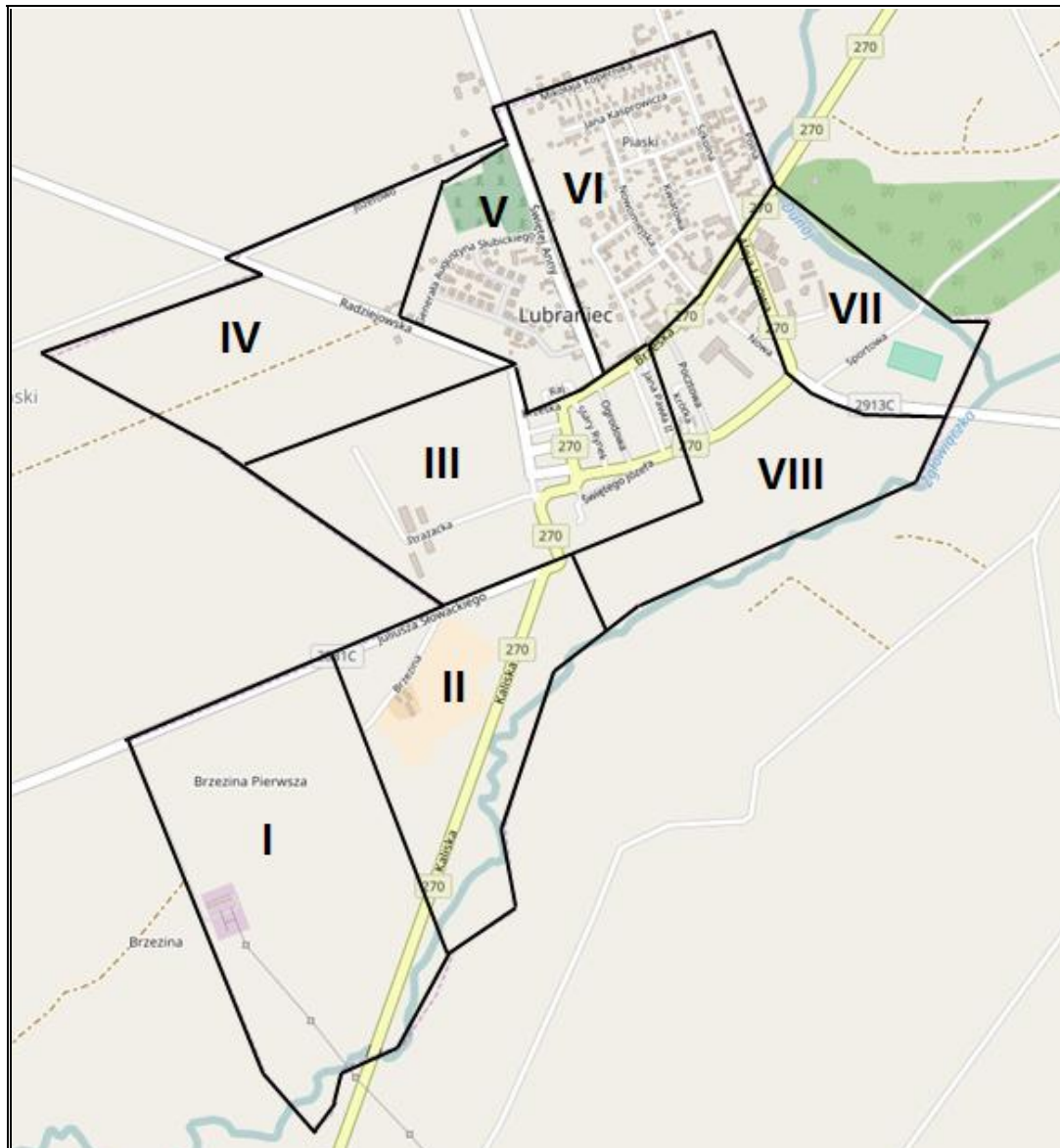
Na potrzeby delimitacji części miejskiej Gminy Lubraniec obszar miasta podzielono na mniejsze jednostki strukturalne – okręgi, w skład których wchodzi następujące ulice:

L.p.	Ulice	Powierzchnia okręgu (ha)	Liczba ludności okręgu
OKRĘG I	Kaliska (część), Słowackiego (część)	38,12	157
OKRĘG II	Brzezina, Kaliska (część), Słowackiego (część)	26,15	103
OKRĘG III	Brzeska (część), Jana Pawła II, św. Józefa, Kościelna, Kościuszki (część), Kujawska, Plac 3 Maja, Mickiewicza, Ogrodowa, Sienkiewicza, Stary Rynek, Strażacka, plac dr Mariana Szulca, Prymasa Wyszyńskiego	31,63	616
OKRĘG IV	Radziejowska	30,82	91
OKRĘG V	Generała Jakuba Jasińskiego, Biskupa Jana Lubrańskiego, Osiedlowa, Raj, Generała Augustyna Słubickiego	15,42	359
OKRĘG VI	Kasprowicza, Kochanowskiego, Kopernika, Kwiatowa, Generała Ludwika Mierosławskiego, Nowomiejska, Polna, Przesmyk, Reja, Staszica, Szkolna	26,81	737
OKRĘG VII	Lipowa, Sportowa, Wojska Polskiego, Brzeska (część)	17,32	644

OKRĘG VIII	Brzeska (część), Kościuszki, Krótka, Nowa, Pocztowa, Rzemieślnicza	28,64	430
RAZEM MIASTO		214,91	3137

Na poniższym rysunku przedstawiono podział Miasta Lubraniec na okręgi i ich zasięg przestrzenny.

Rysunek 2. Delimitacja obszaru miejskiego Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

Przy wyborze obszaru zdegradowanego wykorzystano dane liczbowe, którymi dysponował Urząd Miejski w Lubrańcu oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrańcu. Na podstawie zebranych danych możliwe było wyznaczenie czterech wskaźników ilościowych:

- **WS1** – Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;

- **WS2** – Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym;
- **WS3** – Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
- **WT1** – Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze.

Dla każdego z wyodrębnionych okręgów zostały obliczone wartości wszystkich czterech wskaźników, a następnie oceniono, w których okręgach wskaźniki są mniej korzystne od średniej dla Miasta i Gminy Lubraniec.

Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)

Okręgi	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Liczba ludności w danym okręgu ogółem	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)
Okręg I	9	157	5,73%
Okręg II	11	103	10,68%
Okręg III	110	616	17,86%
Okręg IV	18	91	19,78%
Okręg V	37	359	10,31%
Okręg VI	144	737	19,54%
Okręg VII	125	644	19,41%
Okręg VIII	105	430	24,42%
SUMA MIASTO	559	3 137	-
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	6 765	1 167	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			17,43%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie jest największy udział osób w wieku poprodukcyjnym są okręgi: III, IV, VI, VII oraz VIII.

Tabela 3. Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)

Okręgi	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat na danym obszarze	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na danym obszarze	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)
Okręg I	1	1	100%
Okręg II	8	4	50%

Okręgi	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat na danym obszarze	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na danym obszarze	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)
Okręg III	13	13	100%
Okręg IV	1	1	100%
Okręg V	10	6	60%
Okręg VI	17	10	59%
Okręg VII	11	6	55%
Okręg VIII	17	4	24%
SUMA MIASTO	78	45	-
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	196	108	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			55,84%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest niższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie najmniej dzieci uczęszcza do przedszkoli są okręgi: VII oraz VIII.

Tabela 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Okręgi	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (%)
Okręg I	157	14	8,92%
Okręg II	103	55	53,40%
Okręg III	616	90	14,61%
Okręg IV	91	6	6,59%
Okręg V	359	26	7,24%
Okręg VI	737	86	11,67%
Okręg VII	644	61	9,47%
Okręg VIII	430	27	6,28%
SUMA MIASTO	3 137	365	-
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	6 765	782	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			11,58%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej są okręgi: II, III oraz VI.

Tabela 5. Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze

Okręgi	Liczba zabytków wpisanych do GEZ w danym okręgu	Liczba zabytków wpisanych do GEZ wymagających modernizacji w danym okręgu	Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze (%)
Okręg I	0	0	0,00
Okręg II	0	0	0,00
Okręg III	24	20	83,3%
Okręg IV	0	0	0,00
Okręg V	4	1	25%
Okręg VI	0	0	0,00
Okręg VII	0	0	0,00
Okręg VIII	4	1	25%
SUMA MIASTO	32	22	-
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	38	21	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			61,43%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie występuje największa liczba zabytków wymagających modernizacji jest Okręg III.

Tabela 6. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Miasta Lubraniec

Jednostka strukturalna	Okręg I	Okręg II	Okręg III	Okręg IV	Okręg V	Okręg VI	Okręg VII	Okręg VIII
WS1 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)								
WS2 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)								
WS3 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (%)								
WS4 Udział zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wymagających modernizacji w liczbie zabytków ogółem na danym obszarze (%)								
Obszar zdegradowany	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE

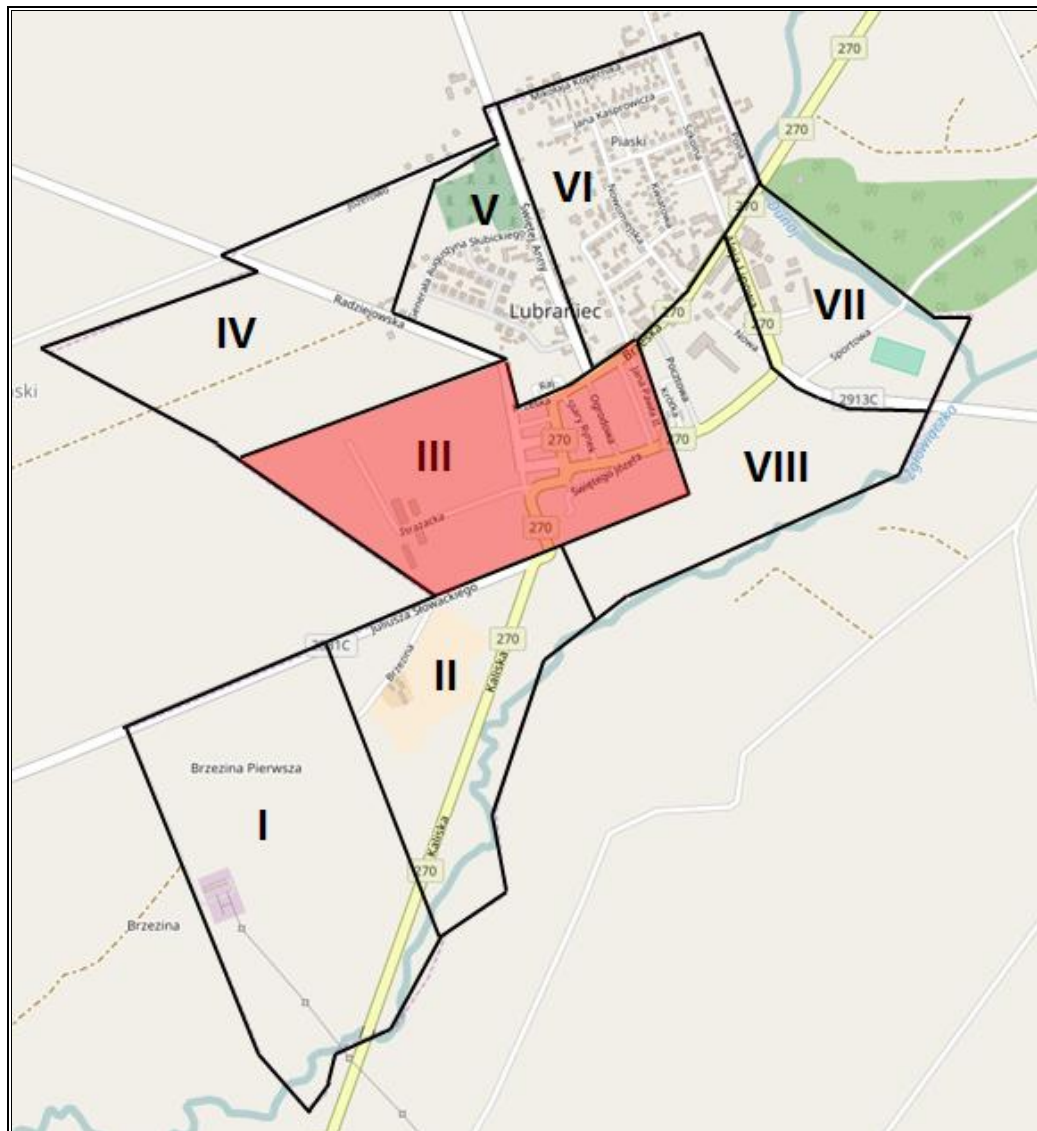
Wskaźnik przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy

Wskaźnik przyjmuje wartość korzystniejszą niż średnia dla Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Za obszar zdegradowany mogą być uznane te jednostki strukturalne, w których co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej (w tym przypadku jest to sfera techniczna). Obszarem, na którym zdiagnozowana została wzmożona koncentracja negatywnych zjawisk jest **Okręg III**. W związku z tym, zdecydowano o objęciu tego okręgu obszarem zdegradowanym. Położenie i granice obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Lubraniec zostały przedstawione na poniższym rysunku. Przedmiotowy obszar stanowi podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Rysunek 3. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – część wiejska

W ramach delimitacji części wiejskiej Gminy Lubraniec, analizie poddane zostały wszystkie sołectwa wchodzące w skład Gminy:

Sołectwo	Liczba ludności w sołectwie	Powierzchnia sołectwa (ha)
Annowo	124	179,5599
Bielawy	82	164,2836
Bodzanowo	235	447,0391
Biernatki	108	223,182
Czajno	118	199,7548
Dąbie Kujawskie	373	375,7472
Dęby Janiszewskie	71	177,364
Gołębin Parcele	100	186,487
Gołębin Wieś	39	202,2003
Janiszewo	108	225,375
Kłobia	313	1174,6231
Kazanie	390	927,3396
Koniec	149	252,8759
Kolonia Piaski	260	296,8461
Krowice	189	316,5067
Lubraniec Parcele	393	437,0627
Lubrańczyk	157	310,869
Milżyn	229	326,3233
Milżynek	288	343,5917
Ossowo	236	377,6459
Rabinowo	201	433,5773
Redecz Kalny	265	308,492
Redecz Wielki	305	577,4619
Sarnowo	146	445,1297
Siemnówek	242	437,4716
Skaszyn	160	451,1492
Smogorzewo	94	434,2145
Sułkowo	317	703,1857
Świątniki	197	391,0026
Wiktorowo	210	403,5839
Wola Sosnowa	200	352,7914
Żydowo	239	274,213

Sołectwo	Liczba ludności w sołectwie	Powierzchnia sołectwa (ha)
Dobierzyn	227	34,8074
Obszar wiejski Gminy RAZEM	6765,00	12391,76

Przy wyborze obszarów zdegradowanych wykorzystano dane liczbowe, którymi dysponował Urząd Miejski w Lubrańcu, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrańcu oraz Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku. Na ich podstawie możliwe było wyznaczenie następujących wskaźników ilościowych:

- **WS1** – Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- **WS2** – Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- **WS3** – Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze;
- **WS4** – Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
- **WG1** – Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Dla każdego z sołectw znajdujących się na terenie Gminy obliczono wartości wszystkich pięciu wskaźników, a następnie oceniono, w których sołectwach wskaźniki są mniej korzystne od średniej dla Miasta i Gminy Lubraniec.

Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Annowo	124	20	16,13%
Bielawy	82	11	13,41%
Bodzanowo	235	46	19,57%
Biernatki	108	23	21,30%
Czajno	118	18	15,25%
Dąbie Kujawskie	373	64	17,16%
Dęby Janiszewskie	71	13	18,31%
Gołębin Parcele	100	15	15,00%
Gołębin Wieś	39	5	12,82%
Janiszewo	108	16	14,81%
Kłobia	313	56	17,89%
Kazanie	390	72	18,46%

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Koniec	149	20	13,42%
Kolonia Piaski	260	35	13,46%
Krowice	189	28	14,81%
Lubraniec Parcele	393	57	14,50%
Lubrańczyk	157	30	19,11%
Milżyn	229	39	17,03%
Milżynek	288	48	16,67%
Ossowo	236	43	18,22%
Rabinowo	201	37	18,41%
Redecz Kalny	265	47	17,74%
Redecz Wielki	305	63	20,66%
Sarnowo	146	37	25,34%
Siemnówek	242	47	19,42%
Skaszyn	160	25	15,63%
Smogorzewo	94	14	14,89%
Sułkowo	317	59	18,61%
Świątniki	197	39	19,80%
Wiktorowo	210	27	12,86%
Wola Sosnowa	200	32	16,00%
Żydowo	239	47	19,67%
Dobierzyn	227	34	14,98%
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	6 765	1 167	-
SUMA MIASTO	3 137	559	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			17,43%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy przyjmuje wartości wyższe od średniej dla Gminy. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w powyższej tabeli, obszarami gdzie wskaźnik przyjmuje negatywne wartości są sołectwa: Bodzanowo, Biernatki, Dęby Janiszewskie, Kłobia, Kazanie, Lubrańczyk, Ossowo, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Sarnowo, Siemnówek, Sułkowo, Świątniki, Żydowo. Wartości przedmiotowego wskaźnika w wymienionych sołectwach są najwyższe i najbardziej odbiegają od średniej dla Gminy.

Tabela 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Udział (%) bezrobotnych w ludności wieku produkcyjnym na danym obszarze
Annowo	12	76	15,79%
Bielawy	4	56	7,14%
Bodzanowo	10	149	6,71%
Biernatki	0	72	0,00%
Czajno	12	77	15,58%
Dąbie Kujawskie	41	265	15,47%
Dęby Janiszewskie	6	49	12,24%
Gołębin Parcele	6	67	8,96%
Gołębin Wieś	2	29	6,90%
Janiszewo	13	75	17,33%
Kłobnia	12	212	5,66%
Kazanie	63	260	24,23%
Koniec	11	111	9,91%
Kolonia Piaski	10	178	5,62%
Krowice	14	122	11,48%
Lubraniec Parcele	2	262	0,76%
Lubrańczyk	14	96	14,58%
Milżyn	15	149	10,07%
Milżynek	5	194	2,58%
Ossowo	13	144	9,03%
Rabinowo	26	120	21,67%
Redecz Kalny	32	166	19,28%
Redecz Wielki	30	191	15,71%
Sarnowo	6	86	6,98%
Siemnowek	18	153	11,76%
Skaszyn	11	105	10,48%
Smogorzewo	4	64	2,33%
Sułkowo	5	217	2,30%
Świątniki	1	137	0,73%
Wiktorowo	12	161	7,45%
Wola Sosnowa	15	128	11,72%
Żydowo	29	151	19,21%
Dobierzyn	16	145	11,03%
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	470	4 467	-
SUMA MIASTO	271	2 078	-

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Udział (%) bezrobotnych w ludności wieku produkcyjnym na danym obszarze
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			11,32%

Źródło: Opracowane własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z wykresem, sołectwami, gdzie najwięcej mieszkańców zmaga się z problemem bezrobocia na terenie wiejskim Gminy Lubraniec są sołectwa: Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Krowice, Lubrańczyk, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Siemnowek, Wola Sosnowa, Żydowo. Przedmiotowy wskaźnik w wymienionych sołectwach, jest wyższy niż średnia wyznaczona dla Gminy.

Tabela 9. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące	Udział (%) bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Annowo	12	7	58,33%
Bielawy	4	1	25,00%
Bodzanowo	10	2	20,00%
Biernatki	0	0	0,00%
Czajno	12	7	58,33%
Dąbie Kujawskie	41	7	17,07%
Dęby Janiszewskie	6	2	33,33%
Gołębin Parcele	6	2	33,33%
Gołębin Wieś	2	1	50,00%
Janiszewo	13	5	38,46%
Kłobia	12	2	16,67%
Kazanie	63	26	41,27%
Koniec	11	5	45,45%
Kolonia Piaski	10	5	50,00%
Krowice	14	8	57,14%
Lubraniec Parcele	2	0	0,00%
Lubrańczyk	14	2	14,29%
Milżyn	15	5	33,33%
Milżynek	5	1	20,00%

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące	Udział (%) bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Ossowo	13	4	30,77%
Rabinowo	26	14	53,85%
Redecz Kalny	32	16	50,00%
Redecz Wielki	30	6	20,00%
Sarnowo	6	5	83,33%
Siemnówek	18	7	38,89%
Skaszyn	11	6	54,55%
Smogorzewo	4	1	25,00%
Sułkowo	5	1	0,00%
Świątniki	1	1	100,00%
Wiktorowo	12	3	25,00%
Wola Sosnowa	15	5	33,33%
Żydowo	29	9	31,03%
Dobierzyn	16	6	37,50%
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	470	172	-
SUMA MIASTO	271	91	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			35,49%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, sołectwami, gdzie najczęściej mieszkańców zmaga się z problemem długotrwałego bezrobocia są sołectwa: Annowo, Czajno, Gołębin Wieś, Janiszewo, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Rabinowo, Redecz Kalny, Sarnowo, Siemnówek, Skaszyn, Świątniki, Dobierzyn.

Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Annowo	124	30	24,19%
Bielawy	82	0	0,00%
Bodzanowo	235	19	8,09%

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Biernatki	108	0	0,00%
Czajno	118	27	22,88%
Dąbie Kujawskie	373	56	15,01%
Dęby Janiszewskie	71	14	19,72%
Gołębin Parcele	100	18	18,00%
Gołębin Wieś	39	0	0,00%
Janiszewo	108	25	23,15%
Kłobia	313	19	6,07%
Kazanie	390	37	9,49%
Koniec	149	23	15,44%
Kolonia Piaski	260	32	12,31%
Krowice	189	27	14,29%
Lubraniec Parcele	393	41	10,43%
Lubrańczyk	157	13	8,28%
Milżyn	229	15	6,55%
Milżynek	288	43	14,93%
Ossowo	236	35	14,83%
Rabinowo	201	40	19,90%
Redecz Kalny	265	48	18,11%
Redecz Wielki	305	40	13,11%
Sarnowo	146	5	3,42%
Siemnowek	242	48	19,83%
Skaszyn	160	16	10,00%
Smogorzewo	94	2	2,13%
Sułkowo	317	39	12,30%
Świątniki	197	14	7,11%
Wiktorowo	210	18	8,57%
Wola Sosnowa	200	22	11,00%
Żydowo	239	0	0,00%
Dobierzyn	227	16	7,05%
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	6 765	782	-
SUMA MIASTO	3 137	365	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			11,58%

Źródło: Opracowanie własne

Przedmiotowy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy jego wartość przewyższa średnią dla Gminy. Sołectwami, gdzie najwięcej osób korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej są sołectwa: Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Gołębin Parcele, Janiszewo, Koniec, Klonia Piaski, Krowice, Milżynek, Ossowo, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Siemnowek, Sułkowo. Na obszarach tych występuje duża koncentracja problemów społecznych.

Tabela 11. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwa	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Ludność w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Annowo	1	76	1,32
Bielawy	4	56	7,14
Bodzanowo	9	149	6,04
Biernatki	3	72	4,17
Czajno	3	77	3,90
Dąbie Kujawskie	3	265	1,13
Dęby Janiszewskie	0	49	0,00
Gołębin Parcele	1	67	1,49
Gołębin Wieś	2	29	6,90
Janiszewo	2	75	2,67
Kłobia	5	212	2,36
Kazanie	1	260	0,38
Koniec	0	111	0,00
Kolonia Piaski	4	178	2,25
Krowice	2	122	1,64
Lubraniec Parcele	20	262	7,63
Lubrańczyk	0	96	0,00
Milżyn	3	149	2,01
Milżynek	10	194	5,15
Ossowo	4	144	2,78
Rabinowo	6	120	5,00
Redecz Kalny	3	166	1,81
Redecz Wielki	13	191	6,81
Sarnowo	1	86	1,16
Siemnowek	1	153	0,65

Sołectwa	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Ludność w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Skaszyn	4	105	3,81
Smogorzewo	0	64	0,00
Sułkowo	7	217	3,23
Świątniki	5	137	3,65
Wiktorowo	6	161	3,73
Wola Sosnowa	2	128	1,56
Żydowo	7	151	4,64
Dobierzyn	1	145	0,69
SUMA OBSZAR WIEJSKI GMINY	131	4 467	-
SUMA MIASTO	187	2 078	-
ŚREDNIA DLA MIASTA I GMINY			4,86

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy jego wartości są niższe niż średnia dla Gminy, tj.: Annowo, Biernatki, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Gołębin Parcele, Janiszewo, Kłobia, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubrańczyk, Miłżyn, Ossowo, Redecz Kalny, Sarnowo, Siemnówek, Skaszyn, Smogorzewo, Sułkowo, Świątniki, Wiktorowo, Wola Sosnowa, Żydowo, Dobierzyn.

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorczą charakterystykę występowania analizowanych zjawisk kryzysowych na terenie wiejskim Gminy Lubraniec. **Do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć wszystkie sołectwa, dla których przynajmniej dwa wskaźniki społeczne (a więc dwa i więcej) przyjmują wartości mniej korzystne od średniej dla gminy oraz występuje przestrzeń zdegradowana lub zamiast przestrzeni zdegradowanej dla jednego wskaźnika ze sfery poza społecznej – w tym przypadku ze sfery gospodarczej.**

Tabela 12. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubraniec

Sołectwo	WS1 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	WS2 Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	WS3 Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	WS4 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	WG1 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Obszar zdegradowany
Annowo						TAK
Bielawy						NIE
Bodzanowo						NIE
Biernatki						NIE
Czajno						TAK
Dąbie Kujawskie						TAK
Dęby Janiszewskie						TAK
Gołębin Parcele						NIE
Gołębin Wieś						NIE
Janiszewo						TAK
Kłobia						NIE
Kazanie						TAK
Koniec						TAK
Kolonia Piaski						TAK
Krowice						TAK

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Lubraniec Parcele						NIE
Lubrańczyk						TAK
Milżyn						NIE
Milżynek						NIE
Ossowo						TAK
Rabinowo						NIE
Redecz Kalny						TAK
Redecz Wielki						NIE
Sarnowo						TAK
Siemnowek						TAK
Skaszyn						NIE
Smogorzewo						NIE
Sułkowo						TAK
Świątniki						TAK
Wiktorowo						NIE
Wola Sosnowa						NIE
Żydowo						TAK
Dobierzyn						NIE

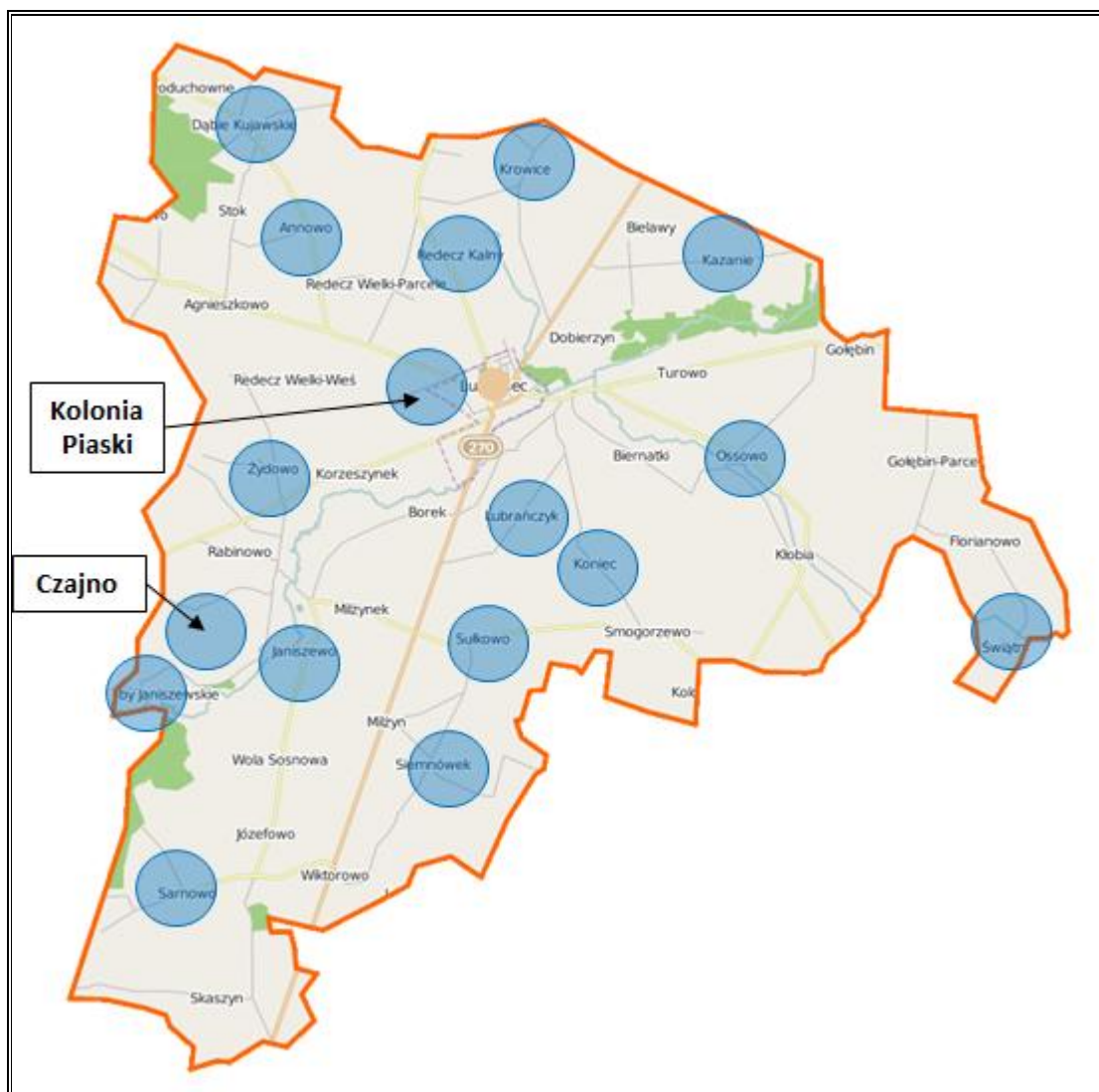
Wskaźnik przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy

Wskaźnik przyjmuje wartość korzystniejszą niż średnia dla Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, obszary, na których zdiagnozowana została wzmożona koncentracja negatywnych zjawisk to sołectwa: **Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubrańczyk, Ossowo, Redecz Kalny, Sarnowo, Siemnowek, Sułkowo, Świątyni, Żydowo**. Sołectwa te zostały objęte obszarem zdegradowanym. Położenie i granice obszaru zdegradowanego na terenie obszaru wiejskiego Gminy Lubraniec zostały przedstawione na schematycznym rysunku. Przedmiotowy obszar stanowi podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Rysunek 4. Obszary zdegradowane na terenie wiejskim Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

Zestaw kryteriów jaki został uwzględniony przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji to:

A. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej

- Występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego,

- Na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej.

D. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

- Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,
- Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo), np. stowarzyszenie na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego nasza wspólna przyszłość.

5. Obszar rewitalizacji Gminy Lubraniec

5.1. Metodyka wyboru obszaru rewitalizowanego

Wybór obszaru rewitalizowanego został dokonany na podstawie analizy opartej na:

- zapisie w ustawie o rewitalizacji dotyczącym wielkości i charakteru obszaru rewitalizacji,
- informacjach zebranych podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych, w której udział wzięły wszystkie grupy interesariuszy,
- identyfikacji występujących na terenie Gminy Lubraniec problemów i zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej.

Na podstawie diagnozy stanu obecnego Gminy Lubraniec, analizy czynników i zjawisk kryzysowych występujących na przedmiotowym obszarze oraz wyznaczonego obszaru zdegradowanego, dokonano wyboru obszarów, które zostaną poddane rewitalizacji. Na wybór tego obszaru wpływ miały również przeprowadzone w Gminie konsultacje społeczne, które uzasadniają potrzebę podjęcia niezbędnych działań rewitalizacyjnych. Powierzchnia wyznaczona do podjęcia działań rewitalizacyjnych charakteryzuje się szczególnie natężeniem występowania zjawisk kryzysowych.

5.2. Obszar rewitalizacji gminy

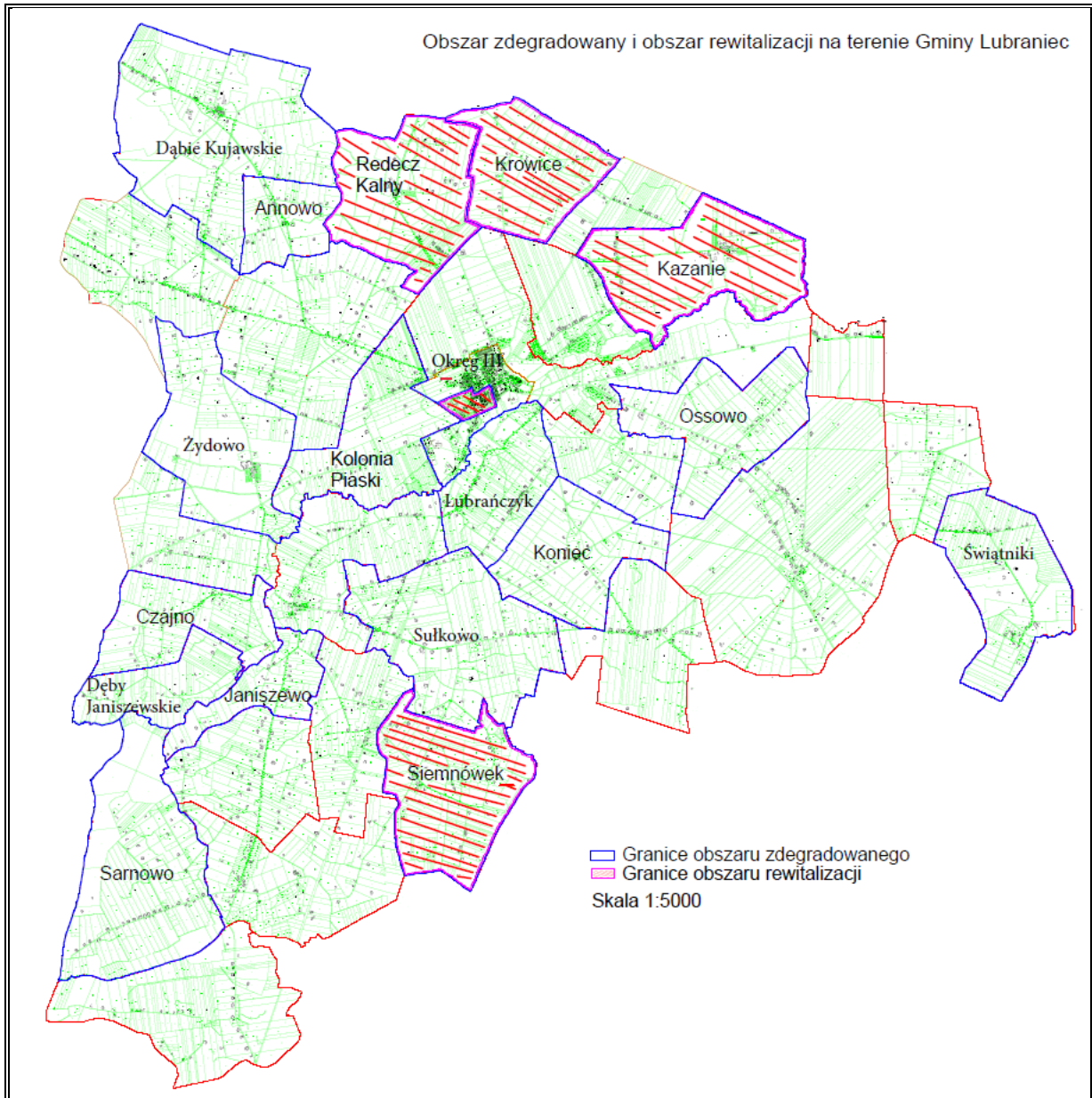
Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Lubraniec

Zgodnie z definicją, obszar rewitalizacji może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić

działania rewitalizacyjne. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz łącznie nie może obejmować powierzchni większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe, powojenne lub pokolejne, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Na podstawie przedstawionej we wcześniejszym rozdziale analizy wskaźników degradacji, ale także po zasięgnięciu opinii podczas konsultacji z interesariuszami *Gminnego Programu Rewitalizacji*, czyli mieszkańcami Gminy, pracownikami Urzędu Gminy oraz władzami Gminy Lubraniec, dokonano wyboru obszarów rewitalizowanych, na których podjęte zostaną działania rewitalizacyjne. Obszary te w największym stopniu wymagają interwencji w zakresie zmniejszenia stanu kryzysowego i ograniczenia wszelkich związanych z nim niekorzystnych zjawisk. Obszary wyznaczone do rewitalizacji zostały określone na podstawie wskaźników przedstawionych w Rozdziale 5 (na obszarach tych mierniki osiągnęły wartości mniej korzystne niż średnia Gminy) zgodnie z kryteriami określonymi w *Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020*, odnoszących się do zamierzonego celu rewitalizacji.

Rysunek 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

Obszarem rewitalizacji objęto tereny charakteryzujące się największym nagromadzeniem negatywnych zjawisk, czyli: Okręg III z części miejskiej (3 wskaźniki degradacji) oraz sołectwa: Redecz Kalny i Siemnowek z części wiejskiej Gminy (5 wskaźników degradacji). Jako, że na terenie wiejskim, obszarem zdegradowanym objęto aż 17 sołectw, do obszaru rewitalizacji zdecydowano się włączyć jeszcze dodatkowe sołectwa. Wzięto pod uwagę te sołectwa, dla których 4 wskaźniki degradacji kształtowały się negatywnie w stosunku do średniej dla Gminy (wykryto 6 takich sołectw – Annowo, Czajno, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Krowice). W konsekwencji wg ppkt. 8 rozdziału 6.4.2. *Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020* wybrano sołectwa Kazanie i Krowice, ponieważ charakteryzuje się one najwyższą liczbą mieszkańców. W związku z tym, planowane działania będą zapewniać możliwie najszersze oddziaływania społeczne. Obszar rewitalizacji łącznie nie przekracza 20% powierzchni Gminy Lubraniec oraz nie jest zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy Lubraniec.

Tabela 13. Liczba ludności i powierzchnie obszarów rewitalizowanych

Podobszar	Liczba ludności	Udział % liczby ludności podobszaru w liczbie ludności na terenie Miasta i Gminy (%)	Powierzchnia (ha)	Udział % powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni Miasta i Gminy (%)
Okręg III (część miejska)	616	6,22%	31,63	0,25%
Redecz Kalny (część wiejska)	265	2,67%	308,50	2,45%
Siemnowek (część wiejska)	242	2,44%	437,47	3,47%
Krowice (część wiejska)	189	1,91%	316,51	2,51%
Kazanie (część wiejska)	390	3,94%	927,34	7,35%
RAZEM	1702	17,19%	2021,45	16,03%

Źródło: Opracowanie własne

5.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

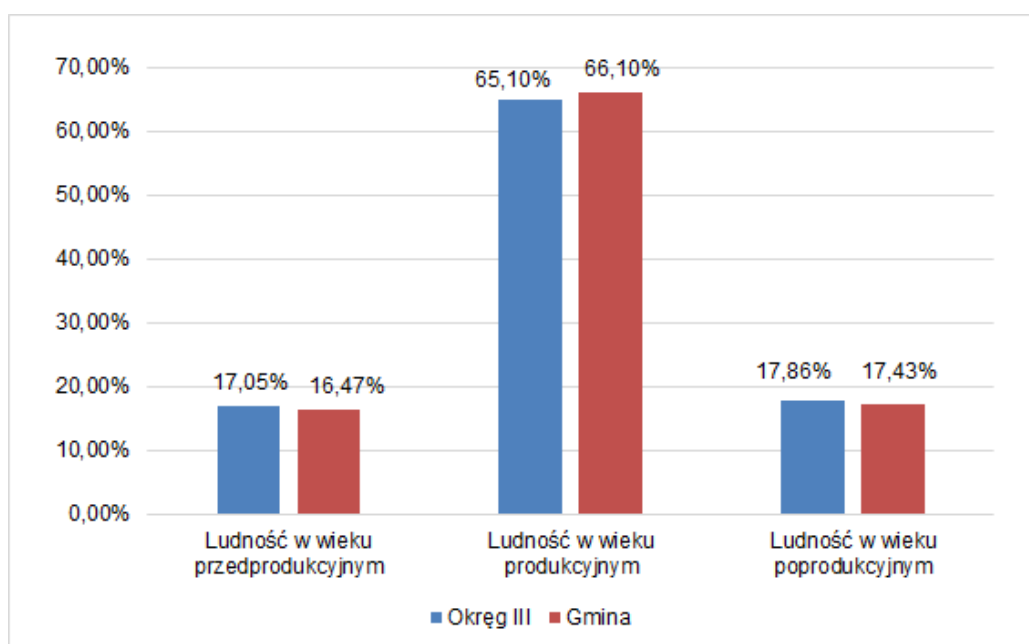
Na podstawie analizy wskaźnikowej przedstawionej w poprzednich rozdziałach dokonano wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego ze szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Poniżej dokonano szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizowanego w strefie społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zasięg i skala występujących problemów w każdej ze stref dotyczy mieszkańców obszaru rewitalizacji, jednakże skutki ich występowania mogą również przenosić się i oddziaływać na sytuację całej Gminy. Wszystkie zidentyfikowane problemy charakteryzują się większym natężeniem na terenie rewitalizowanym w porównaniu do pozostałych terenów Gminy.

Obszar rewitalizacji OKRĘG III

- SFERA SPOŁECZNA

Obszar o powierzchni 31,63 ha, co stanowi 0,30% powierzchni Miasta i Gminy, zamieszkały przez 616 mieszkańców (6,22% mieszkańców Miasta i Gminy). Okręg III jest centralnym, najbardziej charakterystycznym i reprezentacyjnym okręgiem Miasta.

Wykres 2. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem Okręgu III

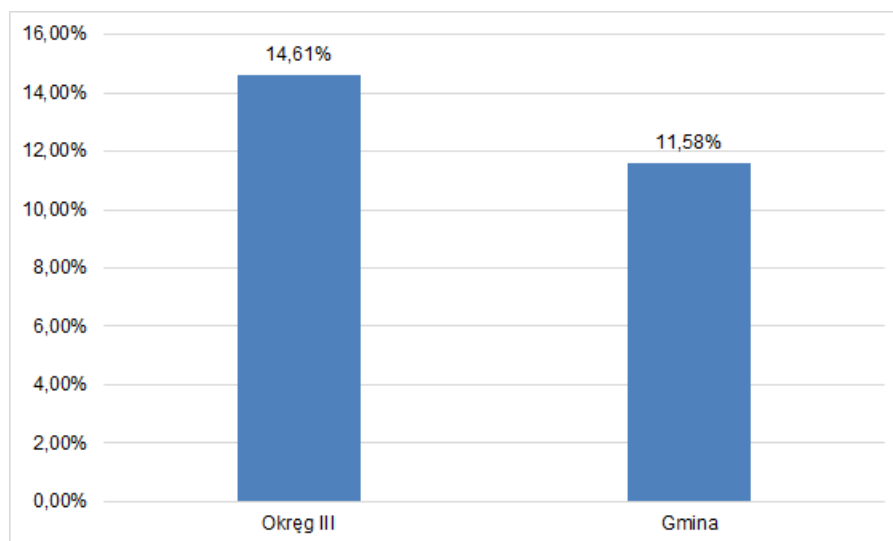
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem Okręgu III jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Ponadto, odnotowuje się tu również wyższy niż średnia dla Gminy stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym wpływa

niekorzystnie na sytuację demograficzną tego terenu. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie Okręgu III się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie Okręgu III w 2015 roku 90 osób korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej, co stanowi aż 14,61% mieszkańców tego terenu i oznacza wskaźnik wyższy od średniej dla Miasta i Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

Wykres 3. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem Okręgu III

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie Okręgu III w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Znajdują się tutaj obecnie liczne, ale małe przedsiębiorstwa, dające zatrudnienie niewielkiej liczbie osób. Trudności związane z rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej wynikają z niedostosowania systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz trudności administracyjnych. Wszystko to wpływa na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie Okręgu III w 2015 r. wynosiła 56 podmiotów. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Okręgu III przewyższa średnią dla Gminy, co jest zjawiskiem korzystnym, jednak należy podejmować działania, które będą promowały przedsiębiorczość wśród mieszkańców oraz rozwój nowych przedsiębiorstw.

Niewystarczająca liczba miejsc pracy przyczynić się może do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, pobudzanie przedsiębiorczości, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Duży potencjał gospodarczy Okręgu III wiąże się ze znajdującymi się w nim zabytkami wpisanymi do Gminnej Ewidencji Zabytków (24 szt.; jest to największe nagromadzenie zabytków w całym mieście). Świadczy to o wysokim potencjale kulturowo-turystycznym Okręgu III. Potencjał ten jest obecnie w dużej mierze niewykorzystany, zabytki znajdują się w złym stanie technicznym, brakuje punktów informacji turystycznej, brakuje odpowiedniego systemu promocji Gminy. Wskazane jest prowadzenie działań w kierunku zwiększenia ruchu turystycznego na terenie Okręgu III w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego Gminy.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

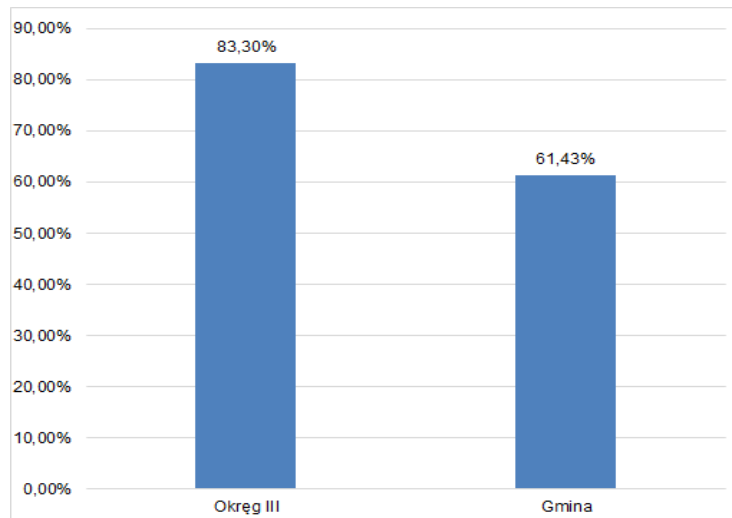
Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i Okręg III, wykazała przekroczenia

stężenia pyłu PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, Okręg III charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

- **SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA**

Część infrastruktury jak np. chodniki i drogi wymaga podjęcia działań modernizacyjnych. Stan niektórych dróg utrudnia komunikację, a nawet stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności. Obecnie, na terenie Okręgu III brakuje odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków użyteczności publicznej na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań modernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na dostosowanie obiektów i nadanie im nowych funkcji – miejsc spotkań i miejsc prowadzenia zajęć aktywizujących dla mieszkańców. Na te potrzeby można zagospodarować pomieszczenia Lubranieckiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego przy ul. Brzeskiej 10 (LCKD; dawna synagoga żydowska), które jest wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków lub pomieszczenia nad Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej przy ul. Dr Mariana Szulca. Budynek dawnej synagogi stanowi duży potencjał Gminy Lubraniec, jednak wymaga podjęcia odpowiednich działań dostosowujących. Jest to jedna z najlepiej zachowanych synagog województwa kujawsko-pomorskiego, wybudowana w pierwszej połowie XVIII w., z zachowanym do dziś wystrojem zewnętrznym. Ze względu na powierzchnię budynku istnieje tam możliwość organizacji zajęć/spotkań dla bardzo dużej liczby osób. Stanowi ona również ogromny, niewykorzystany obecnie potencjał turystyczny. W budynku można zorganizować punkt informacji turystycznej lub utworzyć Izbę Pamięci. Stanowić ona może doskonały punkt startowy dla ścieżek turystycznych. Dużym walorem Okręgu III są liczne zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków (aż 24 szt., stanowi to największe nagromadzenie obiektów zabytkowych w całym mieście), które świadczą o wysokim potencjale kulturowo-turystycznym Gminy Lubraniec. Okręg III stanowi centralny obszar Gminy, który stanowi jej wizytówkę i znacznie wpływa na jej postrzeganie w oczach mieszkańców i turystów. Niestety, zabytki w większości znajdują się w złym stanie technicznym i wymagają modernizacji oraz odpowiedniego zagospodarowania. Liczba zabytków wymagających modernizacji na terenie Okręgu III znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Ponadto, w obiektach brakuje punktów informacji turystycznej, które utrudniają zapoznanie z bogatą historią Gminy Lubraniec i powodują niewykorzystanie jej potencjału turystycznego.

Wykres 4. Udział zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wymagających modernizacji w liczbie zabytków ogółem na danym obszarze

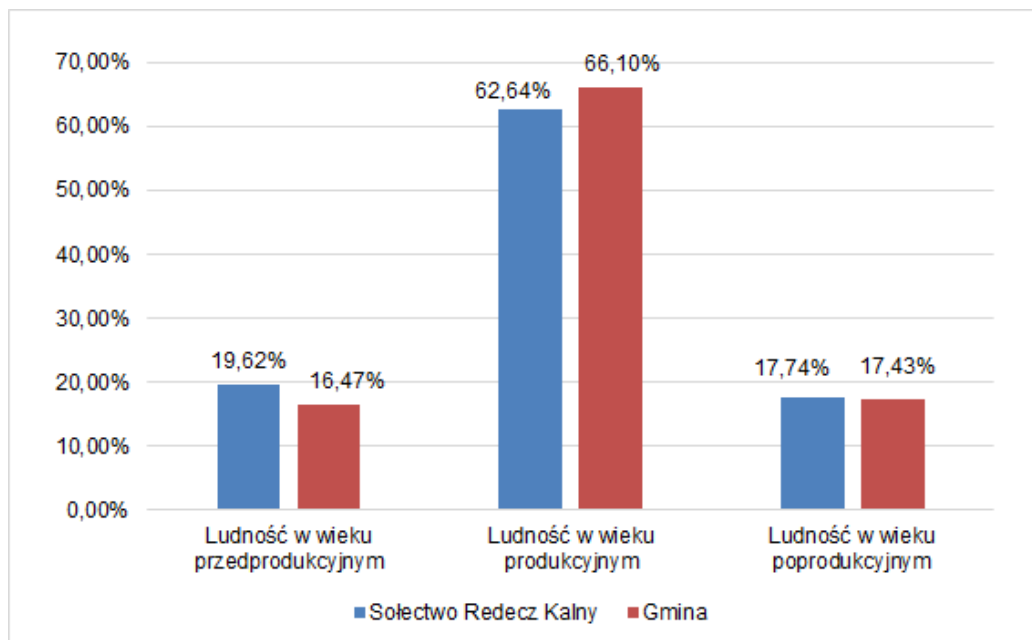

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Obszar rewitalizacji sołectwo Redecz Kalny

Sołectwo o powierzchni 308,5 ha, co stanowi 2,44% powierzchni Miasta i Gminy, zamieszkałe przez 265 mieszkańców (2,67% mieszkańców Miasta i Gminy).

Wykres 5. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny

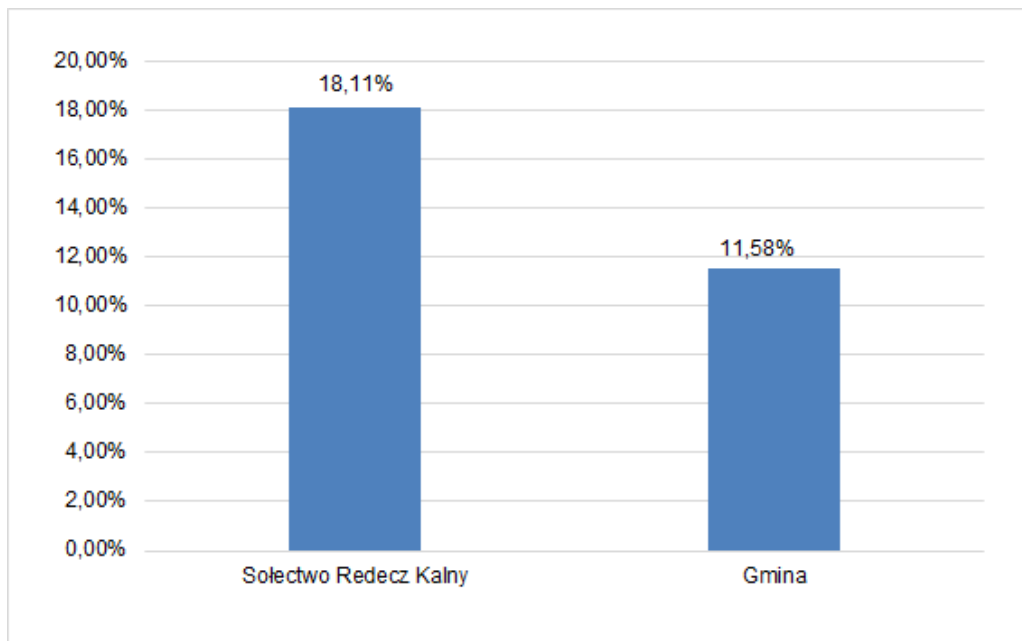
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako

nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie sołectwa Redecz Kalny się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Redecz Kalny w 2015 roku 48 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi 18,11% mieszkańców tego terenu i znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

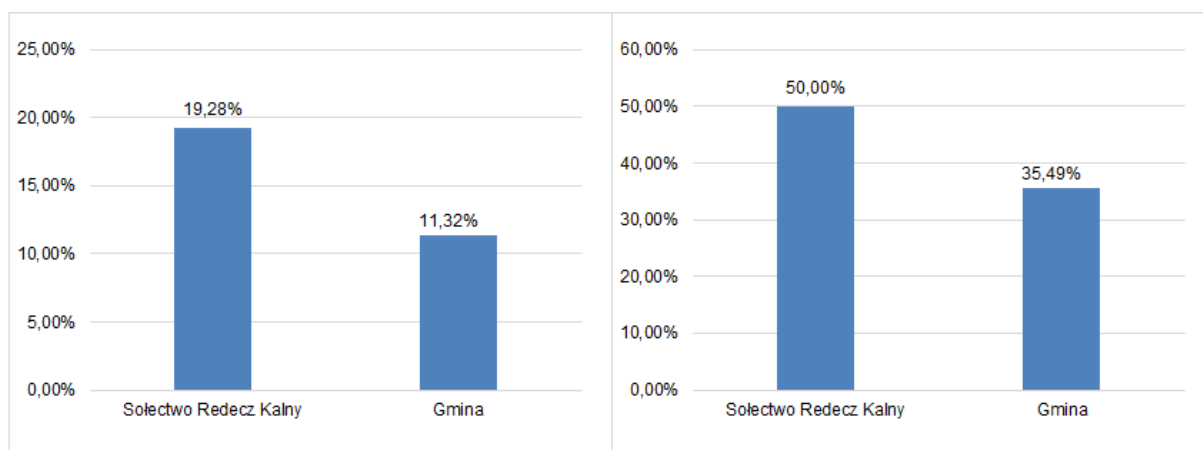
Wykres 6. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja zajęć aktywizujących zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Redecz Kalny, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Redecz Kalny przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 7. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

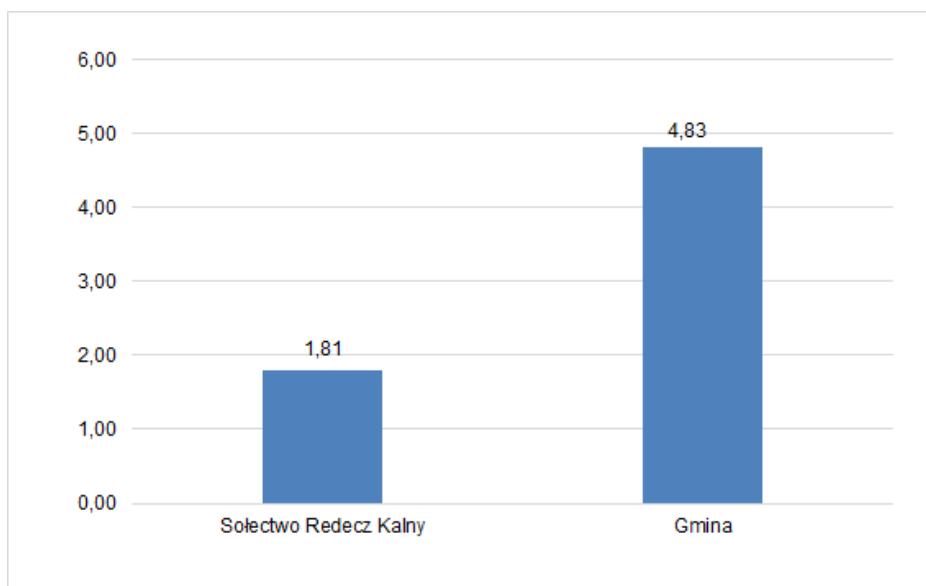
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Redecz Kalny w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych

na terenie sołectwa Redecz Kalny w 2015 r. wynosiła jedynie 3 podmioty. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 8. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowalający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Redecz Kalny, wykazała

przekroczenia stężeń pyłu PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Redecz Kalny charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

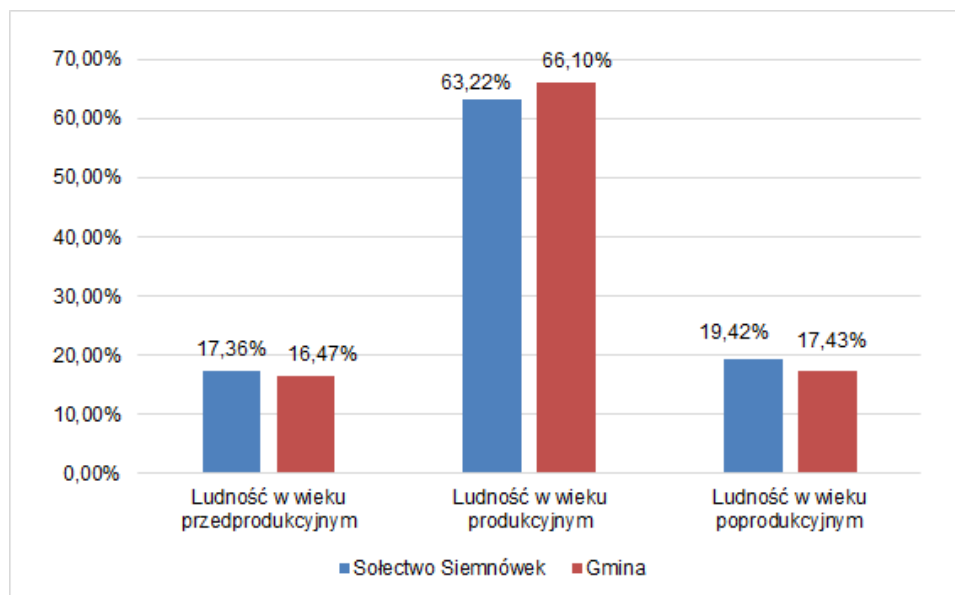
- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Potencjał sołectwa Redecz Kalny wiąże się z obecnym w nim zespołem dworsko-parkowym, wpisanym do Gminnej Ewidencji Zabytków. W pałacu znajduje się świetlica, w której można organizować zajęcia/spotkania dla mieszkańców. Cały obiekt (dwór + park dworski) wymaga jednak gruntownej modernizacji i odnowy. Dużym problemem sołectwa jest brak bazy sportowo-rekreacyjnej. Obecna jest tutaj przestrzeń zdegradowana (popegeerowska).

Obszar rewitalizacji sołectwo Siemnowek

Sołectwo o powierzchni 437,37 ha, co stanowi 3,46% powierzchni Miasta i Gminy, zamieszkałe przez 242 mieszkańców (2,44% mieszkańców Miasta i Gminy).

Wykres 9. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Siemnowek

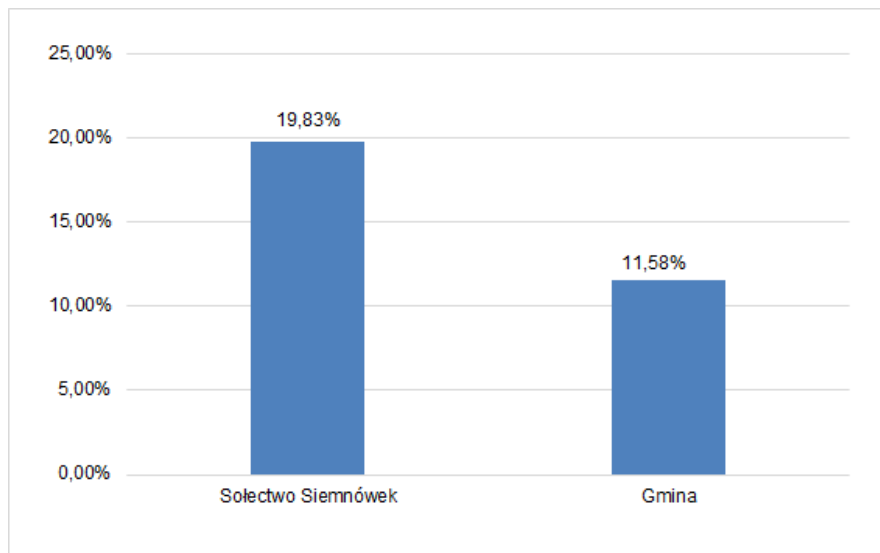
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Siemnowek jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się

społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie sołectwa Siemnowek się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Siemnowek w 2015 roku 48 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi, aż 19,83% mieszkańców tego terenu i znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

Wykres 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Siemnowek

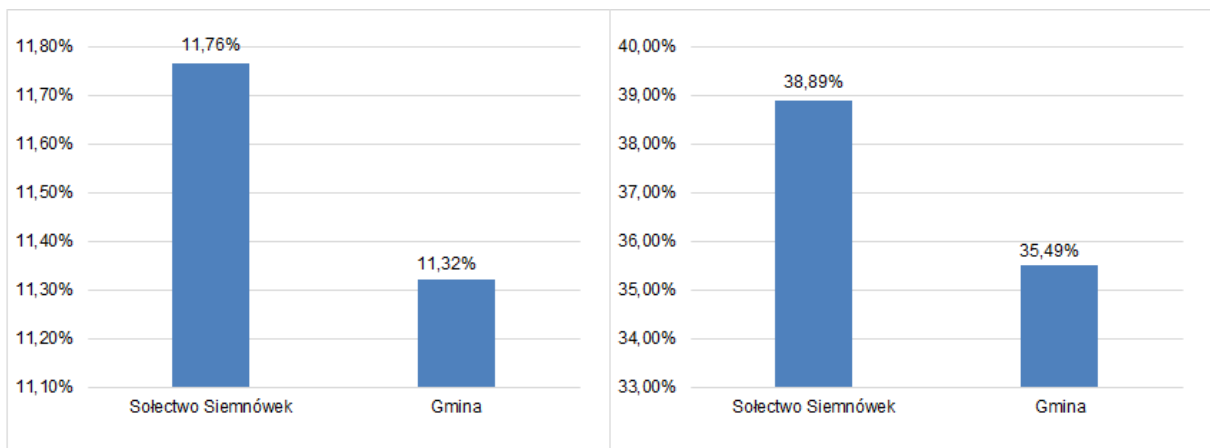

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie

standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Siemnowek, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Siemnowek przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 11. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

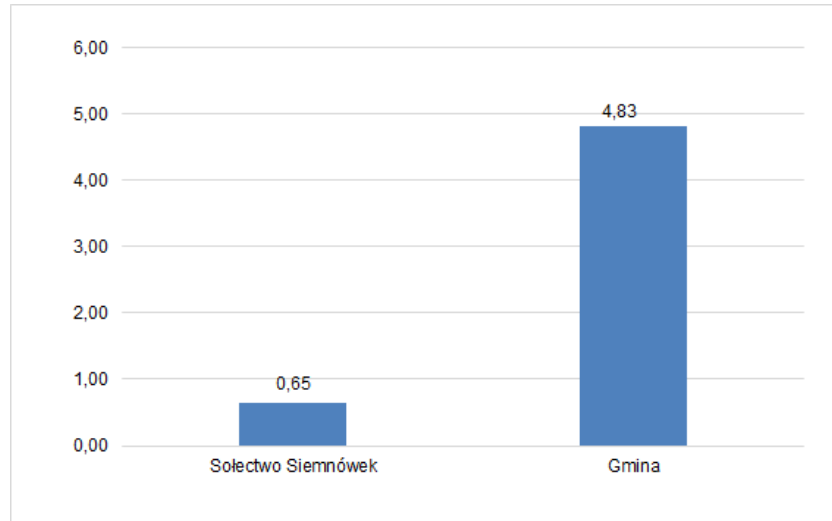
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Siemnowek w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Siemnowek w 2015 r. wynosiła jedynie 1 podmiot. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku

produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 12. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Siemnowek, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania.

Ponadto, sołectwo Siemnowek charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

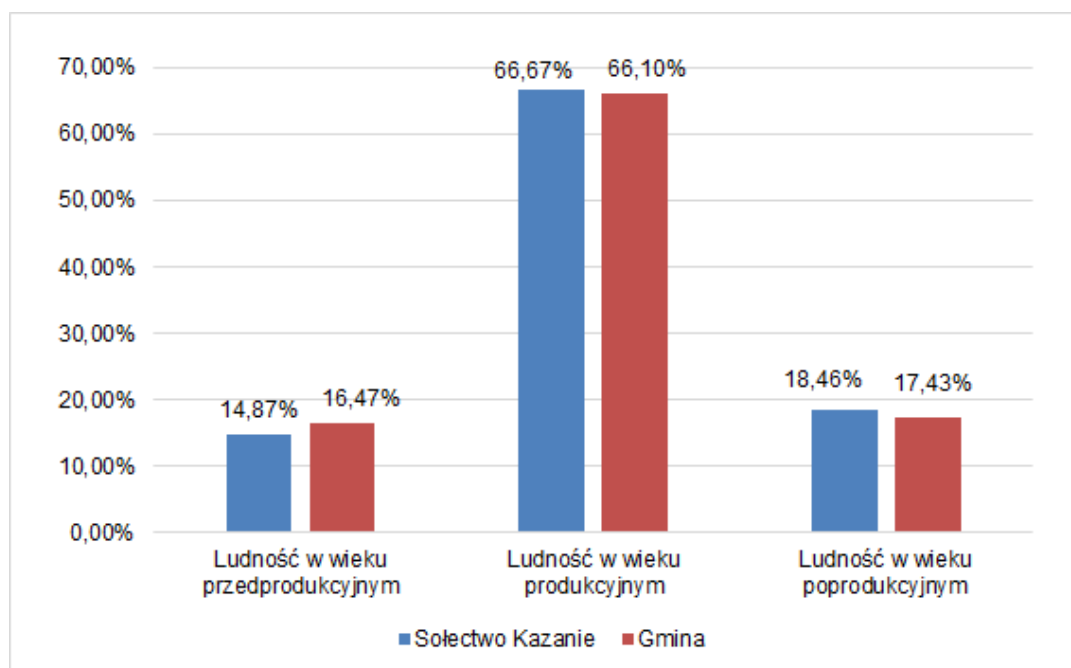
- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań termomodernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na nadanie obiektom nowych funkcji. Potencjał sołectwa wiąże się z obecnością budynku po gimnazjum. W wyniku likwidacji Publicznego Gimnazjum w Siemnowku od nowego roku szkolnego 2017/2018, pozostanie pusty budynek. Podjęcie działań modernizacyjnych/dostosowujących umożliwi prowadzenie tam działań aktywizujących dla mieszkańców bądź utworzenie miejsca spotkań.

Obszar rewitalizacji sołectwo Kazanie

Sołectwo o powierzchni 927,34 ha, co stanowi 7,33% powierzchni Miasta i Gminy, zamieszkałe przez 390 mieszkańców (3,94% mieszkańców Miasta i Gminy).

Wykres 13. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Kazanie

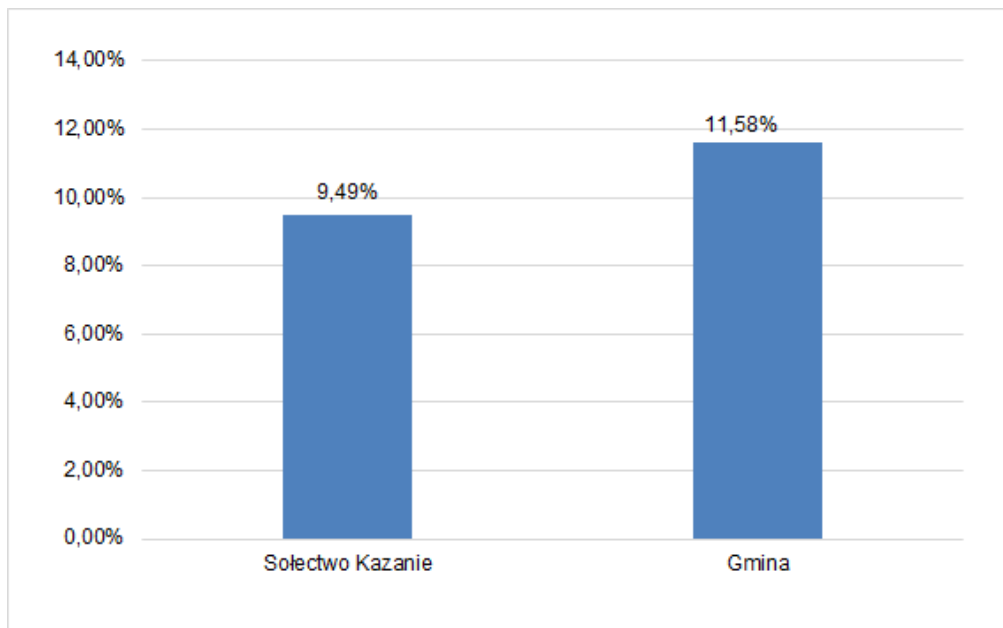
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Kazanie jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Ponadto, odnotowuje się tu również wyższy niż średnia dla Gminy stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym

wpływa niekorzystnie na sytuację demograficzną tego terenu. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie sołectwa Kazanie się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Kazanie w 2015 roku 37 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi 9,49% mieszkańców tego terenu i jest niższa niż średnia dla Gminy, co jest zjawiskiem pozytywnym. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej.

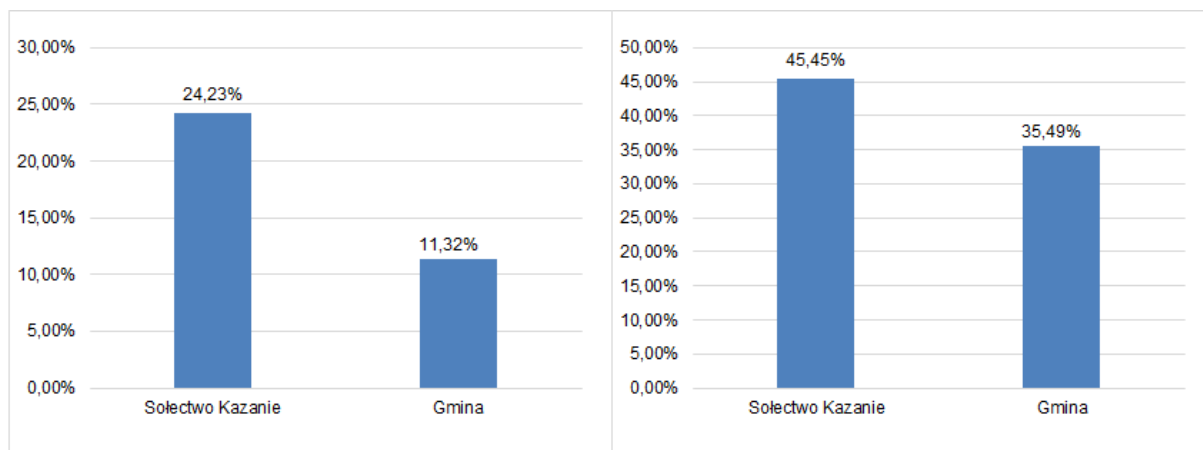
Wykres 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Kazanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Kazanie, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Kazanie przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 15. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

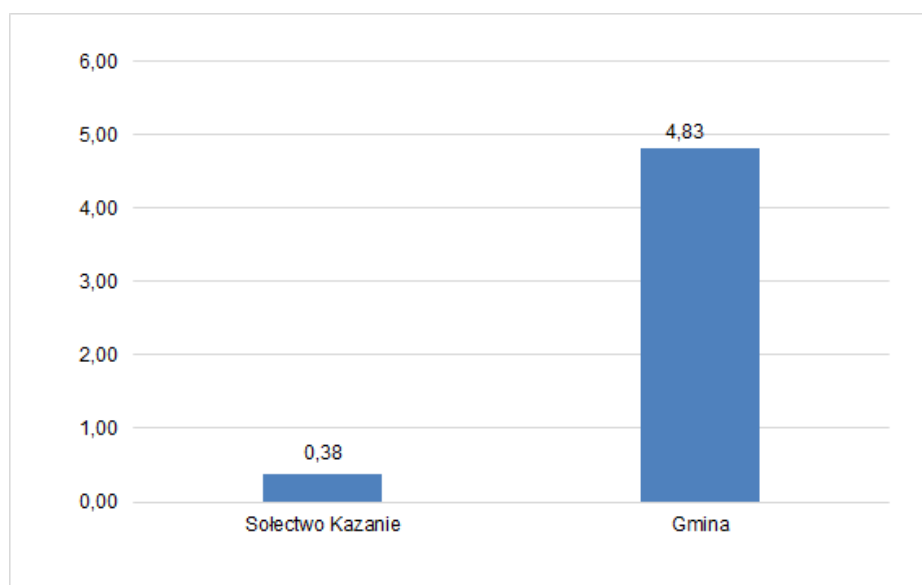
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Kazanie w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia

własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Kazanie w 2015 r. wynosiła jedynie 1 podmiot. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 16. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-

pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Kazanie, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Kazanie charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

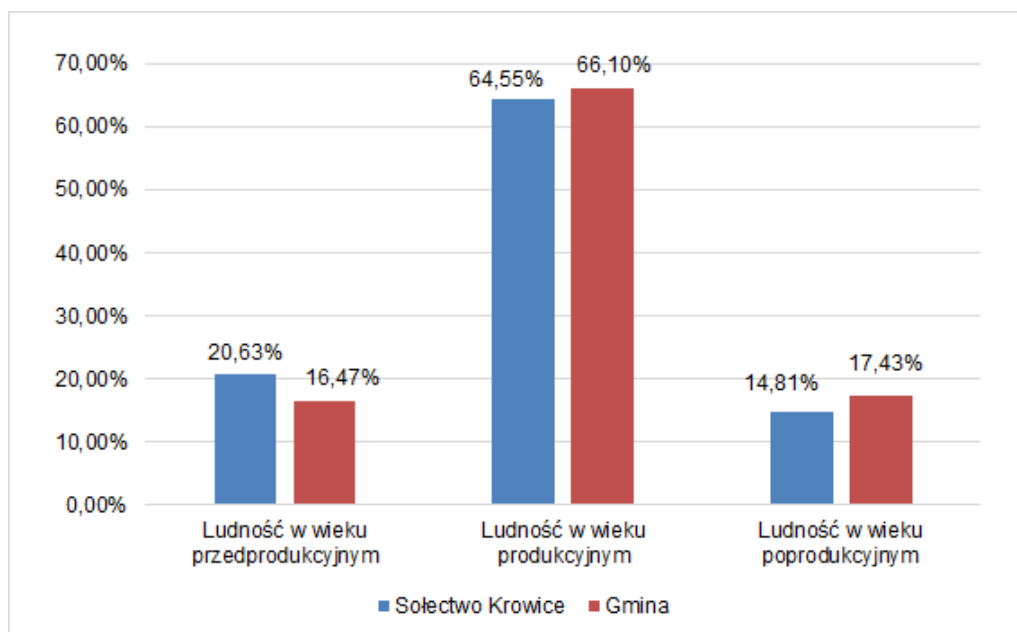
- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa istnieje świetlica wiejska, w której możliwa jest organizacja zajęć aktywizujących dla mieszkańców, a która na dzień dzisiejszy nie dysponuje ofertą spędzania wolnego czasu. Dużym problemem na przedmiotowym terenie jest także brak infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Na terenie sołectwa obecna jest również przestrzeń zdegradowana (popegeerowska) – 512 ha.

Obszar rewitalizacji sołectwo Krowice

Sołectwo o powierzchni 316,51 ha, co stanowi 2,50% powierzchni Miasta i Gminy, zamieszkałe przez 189 mieszkańców (1,91% mieszkańców Miasta i Gminy).

Wykres 17. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Krowice

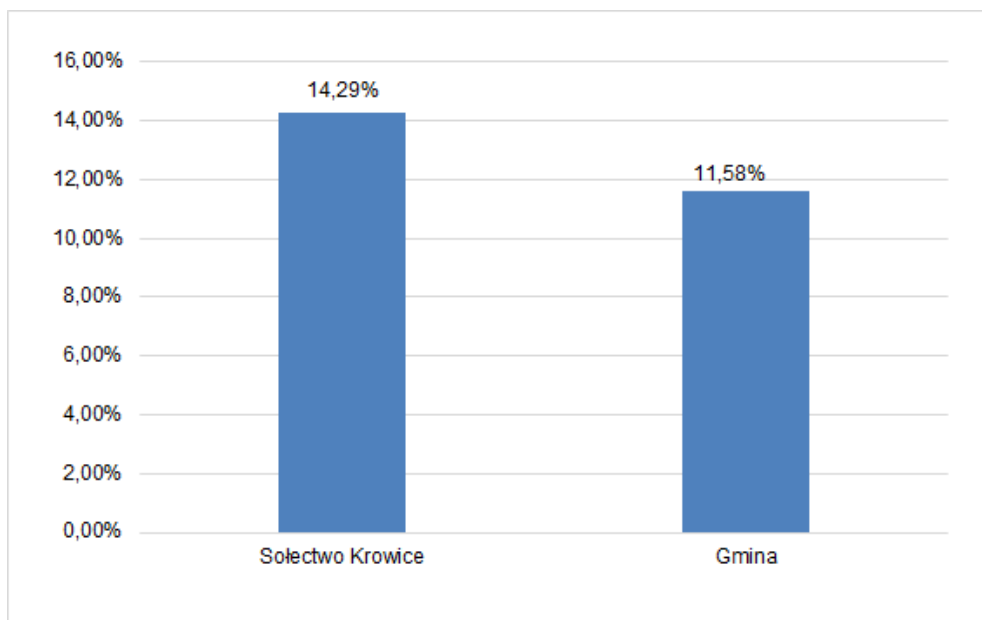
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Krowice jest niższy niż średnia dla całej Gminy, co jest sytuacją korzystną.

Na terenie sołectwa Krowice w 2015 roku 27 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi, aż 14,29% mieszkańców tego terenu i znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności

korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

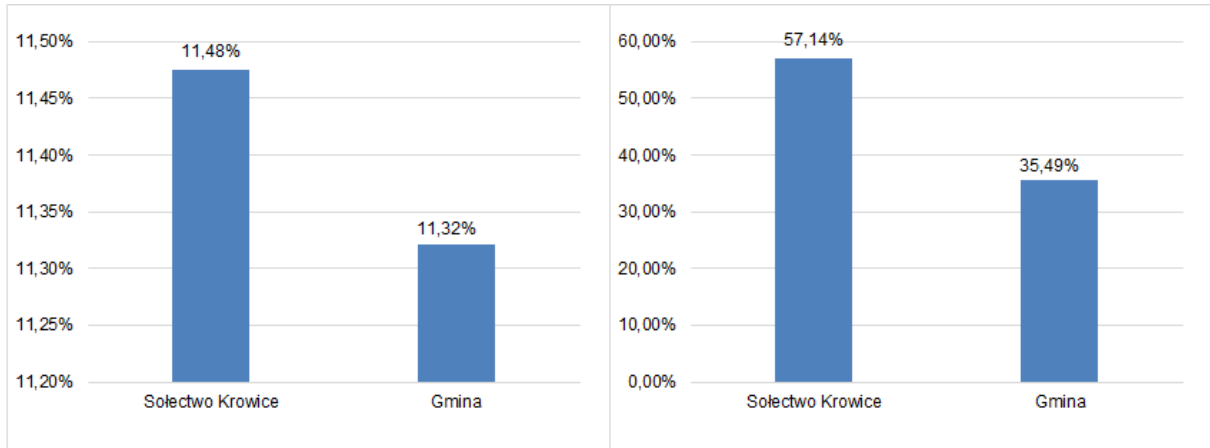
Wykres 18. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Krowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Krowice, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Krowice przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 19. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

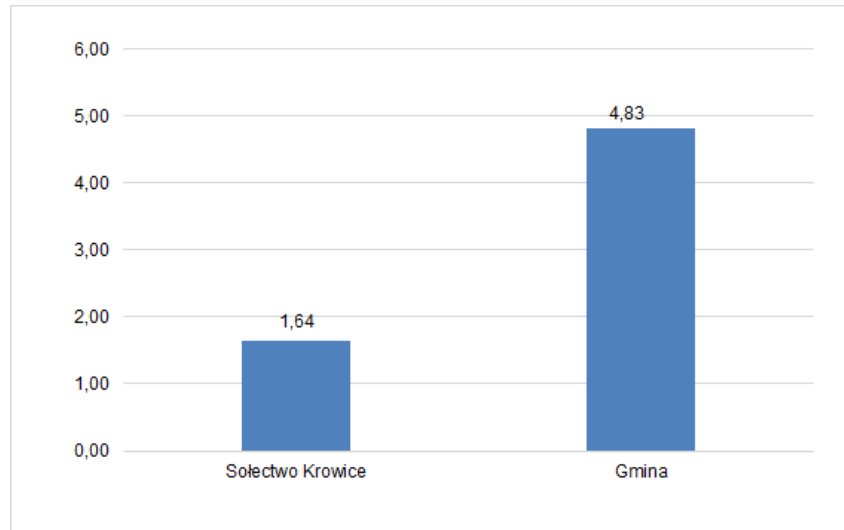

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Krowice w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Krowice w 2015 r. wynosiła jedynie 2 podmioty. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 20. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- **SFERA ŚRODOWISKOWA**

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Krowice, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Krowice charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań termomodernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na nadanie obiektom nowych funkcji. Potencjał sołectwa wiąże się z obecnością zespołu dworsko-parkowego, w którym można zorganizować miejsce spotkań lub prowadzenia działań aktywizujących dla mieszkańców. Zespół wymaga jednak podjęcia działań modernizacyjnych.

Potencjał w zakresie rewitalizacji

Potrzeby mieszkańców wywarły znaczny wpływ na zakres planowanych działań, które mają doprowadzić do ożywienia społeczno – gospodarczego nie tylko obszarów rewitalizowanych, ale całej Gminy Lubraniec. Warto zaznaczyć, że działania rewitalizacyjne, zwłaszcza na terenie przeznaczonym do rewitalizacji, będą skupiały się nie tylko na ograniczaniu problemów społeczno-gospodarczych, ale również na wykorzystaniu istniejących potencjałów. W stanie obecnym potencjały te podlegają silnym ograniczeniom. Do potencjałów występujących na terenie obszaru rewitalizacji należy zaliczyć m.in.: miejscową społeczność chętną do działania, atrakcyjne tereny mieszkaniowe, atrakcyjne walory przyrodnicze, atrakcyjne walory kulturowo-turystyczne, dogodne położenie komunikacyjne.

6. Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji

Wizja wyznaczonego obszaru rewitalizacji po rewitalizacji jest stanem, do którego dążyć będzie Gmina poprzez określone kierunki działań. Wizja obrazuje przyszły wizerunek obszarów rewitalizowanych Gminy, który zostanie osiągnięty dzięki realizacji wyznaczonych celów strategicznych.

Na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz na podstawie konsultacji z mieszkańcami, sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji po rewitalizacji w 2026 r.:

Ograniczenie problemów zdiagnozowanych w Okręgu III:

- **wykluczenie społeczne osób starszych – poprzez organizację zajęć integracyjnych;**
- **wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej – poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych;**
- **wysoka liczba zabytków znajdujących się w złym stanie technicznym – poprzez modernizację zabytków;**

- *brak miejsc spotkań/integracji – poprzez utworzenie miejsc spotkań/integracji w istniejących na terenie Gminy budynkach (LCDK, budynek SPZOZ) poprzez dostosowanie tych budynków do pełnienia nowych funkcji.*

Ograniczenie problemów zdiagnozowanych w sołectwie Redecz Kalny:

- *wykluczenie społeczne osób starszych – poprzez organizację zajęć integracyjnych dla osób starszych;*
- *wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej oraz wysoka liczba osób bezrobotnych – poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych;*
- *brak bazy sportowo-rekreacyjnej – poprzez utworzenie bazy sportowo-rekreacyjnej;*
- *mała liczba podmiotów gospodarczych – poprzez promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców;*
- *brak miejsc spotkań/integracji dla mieszkańców – utworzenie miejsca integracji w istniejącym zespole dworsko-parkowym;*
- *obecność przestrzeni zdegradowanej – uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej.*

Ograniczenie problemów zdiagnozowanych w sołectwie Siemnowek:

- *wykluczenie społeczne osób starszych – poprzez organizację zajęć integracyjnych;*
- *wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej oraz wysoka liczba osób bezrobotnych – poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych;*
- *brak miejsc spotkań/integracji dla mieszkańców – poprzez zagospodarowanie budynku po byłym gimnazjum;*
- *mała liczba podmiotów gospodarczych – poprzez promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.*

Ograniczenie problemów zdiagnozowanych w sołectwie Kazanie:

- *wykluczenie społeczne osób starszych – poprzez organizację zajęć integracyjnych;*
- *wysoka liczba osób bezrobotnych – poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych;*
- *mała liczba podmiotów gospodarczych – poprzez promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców;*
- *zły stan techniczny bazy sportowo-rekreacyjnej – poprzez modernizację bazy sportowo-rekreacyjnej;*

- **obecność przestrzeni zdegradowanej – uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej.**

Ograniczenie problemów zdiagnozowanych w sołectwie Krowice:

- **wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej oraz wysoka liczba osób bezrobotnych – poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych;**
- **mała liczba podmiotów gospodarczych – poprzez promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców;**
- **brak miejsc spotkań/integracji dla mieszkańców – utworzenie miejsca integracji w istniejącym zespole dworsko-parkowym.**

Realizacja założonej wizji odbędzie się poprzez zaplanowane projekty rewitalizacyjne.

Planowane działania ukierunkowane są m.in. na:

- Ożywienie społeczno-gospodarcze – zapobieganie patologiom społecznym (bezrobocie, uzależnienie od pomocy społecznej, wykluczenie społeczne osób starszych), wzrost aktywności gospodarczej;
- Odnowę przestrzeni i wzrost estetyki Gminy – wykorzystanie istniejącego potencjału kulturalno-turystycznego, rozwój infrastrukturalno-przestrzenny.

Zaplanowane działania również spowodują wystąpienie efektu synergicznego, który wpłynie na poziom życia wszystkich mieszkańców Gminy Lubraniec. W wyniku działań eliminujących negatywne zjawiska, które często również oddziałują i wychodzą poza granice obszaru rewitalizacji poprawi się wizerunek Gminy i wpłynie na jej „uzdrowienie” społeczne. Proces wdrażania wizji stanie się dalszym impulsem dla rozwoju Gminy. Organizacja zajęć, miejsc spotkań, wpłynie na stworzenie i nawiązanie wspólnotowych relacji. Odnowa przestrzeni przyczyni się do wzrostu atrakcyjności i poprawy estetyki Gminy w oczach mieszkańców oraz turystów.

- Zaplanowane działania społeczne skierowane dla osób starszych mają za zadanie wpłynąć na przeciwdziałanie rozprzestrzeniającego się zjawiska wykluczenia społecznego tej grupy mieszkańców. Trudno zahamować poprzez same działania rewitalizacyjne proces starzenia się społeczeństwa i wpłynąć na występującą na danym terenie liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, można jednak wpłynąć na poprawę ich egzystencji w środowisku lokalnym poprzez społeczną integrację. Zapewnienie osobom starszym możliwości realizowania swoich pasji, uczenia się oraz kontaktu z innymi mieszkańcami doprowadzi do realizacji strategii aktywnego starzenia się społeczeństwa. W obecnej chwili osoby te mają niewiele możliwości do nawiązywania kontaktów społecznych. Stworzenie grupowych zajęć edukacyjnych,

poszerzających zainteresowania, poza zwiększeniem wiedzy, umiejętności na dany temat i ćwiczenia pamięci wpłynę na integrację społeczną ludności. To z kolei przyniesie pozytywne zmiany stylu życia codziennego. Ponadto, uniwersalne dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb również osób starszych, będzie oddziaływało na ich uczestnictwo w życiu społecznym. Na poprawę zdrowia osób starszych nie tylko wpływ ma zapewnienie odpowiedniego systemu świadczeń opieki zdrowotnej, ale również oferta do aktywnego spędzania czasu na powietrzu, pozwalająca na prowadzenie zdrowego trybu życia (np. siłownie na świeżym powietrzu). Aktywność sprzyja dobremu samopoczuciu fizycznemu i psychicznemu, a miejsca takie stanowią również środowisko wielopokoleniowej integracji mieszkańców, co pozytywnie oddziałuje na powrót do społeczności osób starszych. Miejsca te sprzyjają budowaniu relacji społecznych i są ważnym czynnikiem wzmacniania kapitału społecznego obszaru rewitalizacji.

- Organizacja zajęć aktywizujących mieszkańców wpłynie na efektywne zagospodarowanie ich czasu wolnego, poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych, wzrost postaw przedsiębiorczych, rozwijanie zainteresowań, a także wpłynie na tworzenie relacji międzyludzkich. Zajęcia skierowane są w celu pomocy osobom najbardziej potrzebującym, beneficjentom pomocy społecznej i poprawie jakości ich życia, poprzez kreowanie postaw aktywnych. Ma to również na celu zmniejszenie ilości osób pobierających biernie zasiłki, świadczenie z pomocy społecznej. Działania mają służyć poprawie zdolności mieszkańców do zatrudnienia i wpłynąć na zwiększenie ich aktywności zawodowej.
- Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych, wpłyną na podniesienie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych i wzrost ich szans na rynku pracy oraz rozwój postaw przedsiębiorczych.
- Promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców ma na celu aktywizację lokalnej społeczności i zakładanie przez nich działalności, co z kolei ma wpłynąć na ożywienie gospodarcze obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Wsparcie przedsiębiorczości i tworzeni warunków ułatwiających jej prowadzenie, wpływa na przeciwdziałanie bezrobociu. Działanie pozwala na uzyskanie szeregu praktycznych informacji dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą. Promocja dobrych praktyk przedsiębiorczych poprzez m.in. wymianę doświadczeń oddziałuje na upowszechnianie postaw aktywnych gospodarczo.
- Pozostałe działania infrastrukturalne są elementem, który wpływa na spotęgowanie wyników działań miękkich. Stworzenie odpowiednich miejsc aktywizacji mieszkańców, a także integracji oraz zapewnie do nich dostępu (dojazdu), wpływa na efektywniejsze uczestnictwo mieszkańców w zajęciach i realizowanie założeń planu.

- Odnowa zniszczonych zabytków pozwoli na stworzenie warunków do upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, poprawiając ich estetykę. Ochrona dziedzictwa kulturowego jest bardzo ważnym elementem, który wpływa na przynależność mieszkańców i utożsamianie się ich z miejscem w którym mieszkają i jego historią. Stanowi ona o bogactwie i tradycjach danego terenu, co również tworzy warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego. Elementem, który również wpływa na budowanie tożsamości lokalnej jest podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej. W obecnej chwili w wielu przypadkach na wyznaczonych obszarach występują tereny cechujące się niskim standardem estetycznym. Uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz stworzenie oferty aktywnego spędzania czasu na powietrzu wpłynie na higienę i dobre samopoczucie fizyczne oraz psychiczne mieszkańców, dając podstawę do większej aktywności społecznej oraz ich wielopokoleniowej integracji. Ponadto, działania te również będą dawać pozytywny przykład, stając się elementem zachęcających do dalszych inwestycji na terenie całej Gminy.

7. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Przedstawione w tym rozdziale cele rewitalizacyjne i kierunki działań, są odpowiedzią na wcześniej zdiagnozowane problemy i potrzeby. Zostały one przedstawione dla całego obszaru rewitalizacji.

Tabela 14. Cele rewitalizacji i kierunki działań dla Gminy Lubraniec

CEL STRATEGICZNY	
AKTYWNA REWITALIZACJA SPOŁECZNA GMINY LUBRANIEC POWIĄZANA Z DZIAŁANAMI INFRASTRUKTURALNYMI	
Cele rewitalizacji – obszar miejski Gminy Lubraniec	
CEL 1	CEL2
Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz pobudzenie ruchu turystycznego
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Likwidacja zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej	Modernizacja obiektów zabytkowych oraz stworzenie skutecznego systemu promocji Gminy
Poprawa warunków życia osób starszych	Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu dostosowania do pełnienia nowych funkcji
Cel rewitalizacji – obszar wiejski Gminy Lubraniec	

Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej dla mieszkańców	Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiającej aktywizację społeczną i integrację mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Rewitalizacja w sposób kompleksowy przyczyni się do naprawy sytuacji w Gminie Lubraniec w sferze społecznej, gospodarczej i technicznej - szczególnie na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

8. Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizacja *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec*, będzie możliwa dzięki przeprowadzeniu szeregu projektów, które pozwolą na wyprowadzenie wyznaczonego w dokumencie obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego. Projekty opierają się w pierwszej kolejności na działaniach w sferze społecznej, tzw. działaniach miękkich. Ich dopełnieniem jest realizacja projektów infrastrukturalnych, czyli tzw. działań twardych, które wspomagają wykonanie działań miękkich i wpływają na ich skuteczność. Zastosowane podejście, wpłynie w sposób kompleksowy na zapewnienie trwałych efektów przeprowadzonego procesu rewitalizacji oraz pobudzi zrównoważony rozwój całej Gminy Lubraniec.

Tabela 15. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia						
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Cel rewitalizacji: Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych										
Kierunek działań: Likwidacja zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej										
Kierunek działań: Poprawa warunków życia osób starszych										
OKRĘG III	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	Gmina Lubraniec, LCDK, M-GOPS, organizacje pozarządowe	Zajęcia mają na celu wzrost integracji osób starszych, zagospodarowanie ich czasu wolnego, rozwój zainteresowań, umiejętności. Zajęcia odbywać się będą w dawnej synagodze (obecnie Lubrańskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego).	Okręg III	125 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 30	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	2.Zajęcia aktywizacyjne dla beneficjentów pomocy społecznej	2.Zajęcia aktywizacyjne dla beneficjentów pomocy społecznej	społeczny	Gmina Lubraniec, LCDK, M-GOPS, organizacje pozarządowe	Zajęcia skierowane będą do osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (bez ograniczeń wiekowych). Będą miały na celu aktywizację społeczną mieszkańców, zagospodarowanie ich czasu wolnego, podniesienie kwalifikacji zawodowych i wzrost szans na rynku pracy, wzrost przedsiębiorczości, rozwój zainteresowań, umiejętności. Zajęcia odbywać się będą w dawnej synagodze (obecnie Lubrańskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego).	Okręg III	150 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 30	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	Cel rewitalizacji: Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej									
	Kierunek działań: Modernizacja obiektów zabytkowych oraz stworzenie skutecznego systemu promocji Gminy									
	Kierunek działań: Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu dostosowania do pełnienia nowych funkcji									
	1.Modernizacja LCDK na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/aktywizacyjnych	1.Modernizacja LCDK na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/aktywizacyjnych	techniczny	Gmina Lubraniec, LCDK	Modernizacja Lubrańskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego (dawna synagoga). Zaplanowano odnowę pomieszczeń w budynku w celu dostosowania go do prowadzenia zajęć aktywizujących mieszkańców (projekty miękkie). W projekcie przewidziano: modernizację zaplecza kuchennego i sanitarnego oraz doposażenie w sprzęt biurowy, audio-wizualny.	Okręg III	406 622,00	Liczba zmodernizowanych budynków – 1 szt.	Protokół odbioru robót	
2.Modernizacja	2.Modernizacja	techniczny	Gmina	Modernizacja Lubrańskiego Centrum Dziedzictwa	Okręg III	406 622,00	Liczba zmodernizowanych	Protokół odbioru robót		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia						
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprawa dnia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	
	zabytków na terenie Gminy Lubraniec	zabytków na terenie Gminy Lubraniec		Lubraniec	Kulturalnego (dawna synagoga), które jest obiektem wpisanym do Gminnej Ewidencji Zabytków. W celu przywrócenia znaczenia historycznego i turystycznego LCDK planuje się modernizację poddasza, które zostanie zaadaptowane na potrzeby utworzenia lokalnej Izby Pamięci. W LCDK planuje się również utworzenie informacji turystycznej, gdyż dawna synagoga jest doskonałym miejscem startowym dla ścieżki turystycznej. Ponadto, zaplanowano utworzenie dawnych fresków żydowskich.			obiektów zabytkowych – 1 szt.		
SOŁECTWO KAZANIE	Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej									
	Kierunek działań: Rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej dla mieszkańców									
	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia integracyjne dla osób starszych w istniejącej na terenie sołectwa Kazanie świetlicy wiejskiej. Zajęcia mają na celu wzrost integracji najstarszych mieszkańców Gminy, zagospodarowanie ich czasu wolnego, rozwój zainteresowań, umiejętności.	Sołectwo Kazanie	125 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych w istniejącej na terenie sołectwa Kazanie świetlicy wiejskiej. Zajęcia mają na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych i wzrost ich szans na rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości.	Sołectwo Kazanie	150 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	3.Zajęcia aktywizujące dla dzieci i młodzieży	3.Zajęcia aktywizujące dla dzieci i młodzieży	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia aktywizujące dla dzieci i młodzieży, mające na celu zagospodarowanie ich czasu wolnego. Zajęcia będą realizowane w świetlicy wiejskiej oraz na zmodernizowanym boisku sportowym.	Sołectwo Kazanie	b/d	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 50	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej									
	Kierunek działań: Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiającej aktywizację społeczną i integrację mieszkańców									
1.Adaptacja pomieszczenia w świetlicy wiejskiej na	1.Adaptacja pomieszczenia w świetlicy wiejskiej na	infrastruktur alno-przestrzenn y	Gmina Lubraniec	Projekt przewiduje wyposażenie świetlicy wiejskiej w Kazaniu na potrzeby szkoleń oraz modernizację i rozbudowę istniejącego boiska sportowego. Ponadto, planowane jest wybudowanie siłowni napowietrznej.	Sołectwo Kazanie	700 000,00	Liczba doposażonych obiektów – 1 szt. Liczba powstałych obiektów	Protokół odbioru robót		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia						
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeobrażenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzania rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	
	potrzeby szkoleń oraz modernizacja boiska w Kazaniu	potrzeby szkoleń oraz modernizacja boiska w Kazaniu						sportowo-rekreacyjnych – 2 szt.		
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej										
Kierunek działań: Rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej dla mieszkańców										
SOŁECTWO KROWICE	1.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	1.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej w istniejącym dworze (zespół dworsko-parkowy). Zajęcia mają na celu wzrost integracji mieszkańców Gminy, zagospodarowanie ich czasu wolnego, podniesienie kwalifikacji zawodowych i wzrost szans na rynku pracy, wzrost przedsiębiorczości, rozwój zainteresowań, umiejętności.	Sołectwo Krowice	300 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej									
	Kierunek działań: Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiającej aktywizację społeczną i integrację mieszkańców									
	1.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Krowicach	1.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Krowicach	techniczny	Gmina Lubraniec	Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Krowicach w celu realizacji projektów miękkich (zajęcia aktywizujące). Przewidziano m.in. modernizację infrastruktury sanitarnej oraz budowę przydomowej oczyszczalni ścieków.	Sołectwo Krowice	b/d	Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 szt.	Protokół odbioru robót	
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej										
Kierunek działań: Organizacja zajęć aktywizujących dla mieszkańców Gminy Lubraniec										
SOŁECTWO REDECZ KALNY	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia integracyjne dla osób starszych w świetlicy wiejskiej. Zajęcia mają na celu wzrost integracji najstarszych mieszkańców Gminy, zagospodarowania ich czasu wolnego, rozwój zainteresowań, umiejętności.	Sołectwo Redecz Kalny	125 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	
	2.Zajęcia aktywizujące dla osób	2.Zajęcia aktywizujące dla osób	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej w świetlicy wiejskiej. Zajęcia mają na celu wzrost integracji	Sołectwo Redecz Kalny	300 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprawa dnia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej			mieszkańców Gminy, zagospodarowanie ich czasu wolnego, podniesienie kwalifikacji zawodowych i wzrost szans na rynku pracy, wzrost przedsiębiorczości, rozwój zainteresowań, umiejętności.				
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej									
Kierunek działań: Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiającej aktywizację społeczną i integrację mieszkańców									
	1.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Redczu Kalnym	1.Modernizacja zespołu parkowo-pałacowego w Redczu Kalnym	techniczny	Gmina Lubraniec	Projekt zakłada modernizację zabytkowego pałacu, ze szczególnym uwzględnieniem świetlicy wiejskiej, która się w nim znajduje, wraz z jego otoczeniem parkowym.	Sołectwo Redecz Kalny	b/d	Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 szt.	Protokół odbioru robót
	2.Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej	2.Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej	Infrastruktur alno-przestrzenn y	Gmina Lubraniec	W ramach projektu zaplanowano utworzenie boiska sportowego oraz siłowni napowietrznej.	Sołectwo Redecz Kalny	b/d	Liczba utworzonych obiektów sportowych – 2 szt.	Protokół odbioru robót
	Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej								
	Kierunek działań: Rozwój oferty aktywizacyjnej i integracyjnej dla mieszkańców								
SOŁECTWO SIEMNÓWEK	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia integracyjne dla osób starszych w budynku po dawnym gimnazjum. Zajęcia mają na celu wzrost integracji najstarszych mieszkańców Gminy, zagospodarowania ich czasu wolnego, rozwój zainteresowań, umiejętności.	Sołectwo Siemnowek	125 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety
	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	społeczny	Gmina Lubraniec	Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej w budynku po dawnym gimnazjum. Zajęcia mają na celu wzrost integracji mieszkańców Gminy, zagospodarowanie ich czasu wolnego, podniesienie kwalifikacji zawodowych i wzrost szans na rynku pracy, wzrost przedsiębiorczości, rozwój zainteresowań, umiejętności.	Sołectwo Siemnowek	100 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety
	3.Utworzenie Zakładu	3.Utworzenie Zakładu	społeczny	Gmina Lubraniec	Projekt zakłada utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej w budynku po dawnym gimnazjum.	Sołectwo Siemnowek	100 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	Aktywności Zawodowej (ZAZ)	Aktywności Zawodowej (ZAZ)							
	4.Utworzenie Domu Dziennego Pobytu	4.Utworzenie Domu Dziennego Pobytu	społeczny	Gmina Lubraniec	Projekt zakłada utworzenie Domu Dziennego Pobytu w budynku po byłym gimnazjum w Siemnowku. Ośrodek świadczyć będzie usługi opiekuńcze w szczególności dla osób, które ze względu na wiek wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.	Sołectwo Siemnowek	100 000,00	Liczba osób uczestniczących w zajęciach - 25	Liczba uczestników zajęć, listy obecności, ankiety
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej									
Kierunek działań: Poprawa stanu i rozwój infrastruktury umożliwiającej aktywizację społeczną i integrację mieszkańców									
	1.Dostosowanie budynku po dawnym gimnazjum (oraz otoczenia obiektu) na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/aktywizacyjnych	1.Dostosowanie budynku po dawnym gimnazjum (oraz otoczenia obiektu) na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/aktywizacyjnych	techniczny	Gmina Lubraniec	Projekt zakłada modernizację i dostosowanie pomieszczeń w budynku po dawnym gimnazjum na potrzeby prowadzenia działań aktywizujących (projekty społeczne), utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej oraz Domu Dziennego Pobytu. Projekt zakłada również modernizację otoczenia obiektu.	Sołectwo Siemnowek	1 252 617,00	Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 szt.	Protokół odbioru robót

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis przedsięwzięcia					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przebiegu danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
Cel rewitalizacji: Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej									
Kierunek działań: Modernizacja i dostosowanie obiektów zabytkowych do nowych funkcji									
OKRĘG III	1.Modernizacja otoczenia dawnej synagogi (ob. LCDK)	1.Modernizacja otoczenia dawnej synagogi (ob. LCDK)	infrastruktur alno-przestrzenn y	Gmina Lubraniec	Zaplanowano modernizację ul. Stary Rynek, modernizację chodnika oraz przebudowę i remont parkingu przy dawnej synagodze (obecnie LCDK). Projekt obejmuje również zniesienie barier architektonicznych utrudniających dostęp do LCDK osobom niepełnosprawnym.	Okręg III	b/d	Powierzchnia zmodernizowanego terenu – (ha)	Protokół odbioru robót
	2.Dostosowanie pomieszczeń ośrodka zdrowia na potrzeby prowadzenia projektów miękkich	2.Dostosowanie pomieszczeń ośrodka zdrowia na potrzeby prowadzenia projektów miękkich	infrastruktur alno-przestrzenn y	Gmina Lubraniec	Projekt zakłada modernizację i dostosowanie niewykorzystanych pomieszczeń w budynku ośrodka zdrowia (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. dr Mariana Szulca). Planuje się utworzenie świetlicy dla mieszkańców, w której będą prowadzone projekty miękkie o charakterze społecznym tj. warsztaty zajęciowe, różnego rodzaju terapie.	Okręg III	b/d	Liczba dostosowanych budynków – 1 szt.	Protokół odbioru robót
	3.Modernizacja wieży OSP	3.Modernizacja wieży OSP	infrastruktur alno-przestrzenn y	Gmina Lubraniec	W ramach projektu planowana jest modernizacja wieży strażackiej, niegdyś służącej do suszenia węzy, obecnie bezużytecznej. Po modernizacji wieża stanowić będzie punkt obserwacyjny dla mieszkańców oraz punkt informacji turystycznej.	Okręg III	b/d	Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 szt.	Protokół odbioru robót

Źródło: Opracowanie własne

Działania rewitalizacyjne prowadzone na obiektach i na obszarach zabytkowych wpisanych do rejestru, tj. zespół dworsko – parkowy w Redczu Kalnym, budynek d. synagogi żydowskiej przy ul. Brzeskiej 10, bądź figurujących w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, tj. układ urbanistyczny w Lubrańcu będą prowadzone zgodnie z poniższymi zaleceniami:

- Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie i restauratorskie oraz inne działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia lub zmiany wyglądu zabytków wpisanych do rejestru zabytków należy prowadzić zgodnie z wymogami przepisów odrębnych, dotyczących ochrony zabytków.
- W przypadku obiektów i terenów ujętych w gminnej/ wojewódzkiej ewidencji zabytkami przed planowanymi pracami polegającymi m.in. na: remoncie, budowie, modernizacji, iluminacji świetlnej, zagospodarowaniu terenu należy wystąpić każdorazowo do Kujawsko – Pomorskiego Województwa Konserwatora Zabytków o zalecenia konserwatorskie. Wymienione powyżej prace należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji

Gminy Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec łączy ze sobą działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W związku z tym, w sposób kompleksowy przyczynia się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane działania są wzajemnie ze sobą powiązane i uzupełniają się. Program jest nastawiony na realizację głównie projektów „miękkich”, jednakże dla dopełnienia części działań planuje się wdrożenie również projektów „twardych”. Powyższe działania spełniają ideę projektów zintegrowanych.

Reasumując, przewidziane do realizacji projekty opierają się w pierwszej kolejności na działaniach ze sfery społecznej, tzw. działaniach miękkich, ukierunkowanych głównie na aktywizację i integrację społeczno-zawodową mieszkańców zdegradowanych obszarów. Ich dopełnieniem będzie realizacja projektów infrastrukturalnych, czyli tzw. działań twardych, które wspomogą wykonanie działań miękkich i wpłyną na skuteczność ich działań. Inwestycje w infrastrukturę zaplanowane w dokumencie będą stanowiły narzędzie do zmian społeczno-gospodarczych na obszarach rewitalizowanych, a nie ich główny cel.

Komplementarność przestrzenna, problemowa, proceduralno-instytucjonalna, międzyokresowa oraz źródeł finansowania, pozwoli na efektywne oddziaływanie na

wyznaczone obszary kryzysowe oraz poprzez efekt synergiczny wpłynie także na rozwój i poprawę warunków życiowych mieszkańców całej Gminy Lubraniec.

W celu kompleksowego wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego w dokumencie zaplanowano projekty główne i projekty uzupełniające. Priorytetem dla Gminy jest realizacja projektów głównych, które w największym stopniu, przyczynią się do poprawy sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

W *Programie* uwzględnione zostały projekty, które realizowane będą realizowane na obszarze rewitalizacji, jednak zasięg ich oddziaływania wykracza poza jego granice. Przeprowadzone projekty, wywierają wpływ na mieszkańców pozostałych części Gminy, m.in. wynika to ze specyfiki projektów społecznych, obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych poddanych odnowie i modernizacji, które mogą wywierać na niego wpływ. Jest to spowodowane występowaniem tzw. efektu synergii pomiędzy poszczególnymi działaniami.

Zaplanowane projekty wzajemnie dopełniają się pod względem przestrzennym, nie powodując przenoszenia problemów na inne tereny. Ponadto, w wyniku ciągłej analizy następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej Gminy i monitoringu okresowego, realizacja założeń *Programu* nie wprowadzi do niepożądanych efektów. Zaplanowane uzupełniające, przedsięwzięcia spowodują wzmocnienie efektów osiągniętych w wyniku realizacji głównych projektów rewitalizacyjnych i tym samym spowodują tzw. efekt synergii. Należy ponadto zaznaczyć, iż realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

W *Programie* zaplanowano realizację projektów dopełniających się wzajemnie tematycznie, co spowoduje, że w sposób kompleksowy zostaną rozwiązane przyczyny kryzysu występujące na danym obszarze. Działania w zakresie rewitalizacji, powiązane są również ze strategicznymi decyzjami Gminy.

Komplementarność problemowa opierać się będzie na:

- wzajemnym dopełnianiu się działań sektorowych (dopełnienie programów, inwestycji służącym celom społecznym);
- parametryzacji pożądanego stanu, do którego osiągnięcia prowadzi realizacja programu (wskaźniki rezultatu);

- ocenie spójności działań z efektami analiz na obszarze województwa (monitorowanie i ocena wpływu rewitalizacji na wskaźniki regionalne).

Działania infrastrukturalne powiązane zostały z zadaniami o charakterze społeczno-gospodarczym. Przewidziane do realizacji projekty wpływają w sposób kompleksowy na aspekty w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Realizacja przedsięwzięć służy dodatkowo poprawie jakości środowiska i życia mieszkańców. Przedmiotowy *Program* jest również komplementarny względem dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym oraz jest powiązany ze strategicznymi decyzjami Gminy w innych dziedzinach.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Struktura i system zarządzania *Gminny Programem Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec*, pozwala na efektywne współdziałanie ze sobą różnych instytucji, co wpłynie na skuteczniejsze rozwiązanie zidentyfikowanych na tym terenie negatywnych zjawisk i zagrożeń.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opierać się będzie na:

- efektywnym systemie zarządzania rewitalizacją (w oparciu o system terytorialny);
- spójności działań proceduralnych (monitorowanie, czy proceduralność działań nie wpływa na ich skuteczność);
- wypracowaniu trwałych standardów.

Osobami odpowiedzialnymi za monitorowanie oraz koordynowanie działań określonych w *Programie Rewitalizacji*, a także za sprawozdawczość i ocenę, będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Lubrańcu oraz jednostek organizacyjnych Gminy, posiadający wiedzę i doświadczenie w zakresie zagadnień istotnych z punktu widzenia rewitalizacji. Poszczególne zadania będą wykonywane przez pracowników Urzędu Miejskiego zgodnie z ich kompetencjami i zakresem obowiązków określonym w Regulaminie Organizacyjnym. System zarządzania *Programem Rewitalizacji* przez Gminę Lubraniec odbywać się będzie zgodnie z opisem i schematem organizacyjnym, który został przedstawiony w Rozdziale 12. System realizacji (wdrażania) *Programu Rewitalizacji*.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYKRESOWA

Komplementarność międzykresowa w zakresie projektów rewitalizacyjnych nie zachodzi ze względu na typ Gminy. W poprzedniej perspektywie finansowej 2007-2013, działania rewitalizacyjne dotyczyły gmin miejskich/miast powyżej 5 tys. mieszkańców.

Gminny Program Rewitalizacji, w części swoich działań jest uzupełnieniem przedsięwzięć realizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013. W związku z tym, nawiązuje do zachowania ciągłości programowej. Doświadczenie z poprzedniego okresu finansowania wpłynęło na wsparcie planowanych projektów w ramach obecnej perspektywy finansowej.

Komplementarność międzyokresowa opiera się na:

- analizie dotychczasowych działań Gminy, ocenie skuteczności osiągnięć, efektywności;
- wykorzystaniu wniosków z dotychczasowych działań.

Zadania wyznaczone w niniejszym *Programie Rewitalizacji* są komplementarne względem przedsięwzięć realizowanych w poprzednich latach na terenie Gminy Lubraniec. Tworzą odpowiedź na potrzeby wynikające ze zmian jakie zostały zidentyfikowane w ramach systematycznego monitoringu.

Reasumując wiele przedsięwzięć realizowanych na terenie Gminy Lubraniec w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację tematyczną w okresie 2014-2020. Ponadto, powyższe projekty są komplementarne z projektami zaplanowanymi w ramach *Programu Rewitalizacji* pod względem:

- przedmiotowym - przyczyniają się do skuteczniejszej i efektywniejszej realizacji zadań własnych Gminy i jej jednostek organizacyjnych;
- geograficznym - realizowane były, są i będą na terenie Gminy;
- funkcjonalnym - przyczyniają się do poprawy życia społecznego mieszkańców oraz jakości technicznej i energetycznej infrastruktury technicznej na terenie Gminy, zwiększenia komfortu życia oraz poprawy skuteczności zarządzania Gminy Lubraniec w zakresie wykorzystania środków pozabudżetowych.

W latach 2007-2013 Gmina Lubraniec zrealizowała szereg projektów. Zrealizowane projekty w połączeniu z planowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi w przyszłości mogą przyczynić się do ograniczenia skali bezrobocia i wzrostu liczby podmiotów gospodarczych na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego. W perspektywie obowiązywania Programu Rewitalizacji będą podejmowane dalsze działania zmierzające do aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców obszarów rewitalizowanych i całej Gminy Lubraniec.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki pochodzące z Funduszy unijnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się będą na uzupełnianiu i łączeniu

wsparcia środków pochodzących z EFRR, EFS. Ponadto, projekty uzupełniane będą wkładem własnym – publicznym i prywatnym oraz innymi środkami zewnętrznymi. Dzięki zapewnieniu komplementarności z zakresu źródeł finansowania, uzyskane zostaną korzystniejsze efekty dla obszarów podlegających rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania opierać się będzie na:

- uzupełnianiu i łączeniu form wsparcia (EFRR, EFS, publicznych środków krajowych);
- tworzeniu warunków do włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w Rozdziale 8. Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne i Rozdziale 11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć wraz ze wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Jednym z istotnych aspektów prac nad *Gminnym Programem Rewitalizacji* i późniejszych działań rewitalizacyjnych jest partycypacja społeczna. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji (art. 5) partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz pracach Komitetu Rewitalizacji. Polega ona na realizacji następujących działań, tj.:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenia do spójności planowanych z nimi działań,
- prowadzeniu działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy (o zasadach, celach, istocie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowywaniu i realizacji programów rewitalizacji,

- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Rewitalizacja jest procesem, który bezpośrednio skierowany jest do społeczeństwa lokalnego, gdyż w wyniku nasilenia na danym obszarze negatywnych zjawisk nastąpiło wykluczenie części mieszkańców z życia społecznego Gminy.

W związku z tym, zaplanowane działania rewitalizacyjne mają również na celu pobudzenie lokalnej społeczności oraz aktywne zaangażowanie mieszkańców Gminy i pozostałych interesariuszy w tworzeniu i realizacji GPR, który uwzględnia w swoich założeniach istotne dla tych grup elementy. Współdziałanie jednostki samorządu terytorialnego z interesariuszami przy podejmowaniu istotnych decyzji jest niezwykle ważne dla efektywności wdrażanych założeń.

Udział interesariuszy podczas tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Podczas opracowywania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec*, przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami oraz ankietyzację, aby zapewnić im aktywny udział i zapoznać interesariuszy z przedmiotowym dokumentem. Propozycje i argumenty mieszkańców wysunięte podczas dyskusji oraz analiza uzupełnionych ankiet, były kluczowym aspektem brany pod uwagę podczas podejmowania decyzji o wyborze obszaru rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych na terenie Gminy Lubraniec.

Ponadto, pracownicy Gminy Lubraniec publikowali ogłoszenia i komunikaty na stronie internetowej Gminy i tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, dotyczące postępów prac nad przygotowaniem dokumentu.

Powyższa metoda partycypacji społecznej jest narzędziem popularnym, nieskomplikowanym i dążącym do bezpośredniego włączenia i zaangażowania całej społeczności lokalnej oraz pozostałych interesariuszy w proces rewitalizacji. Narzędzie to stanowi podstawę do przygotowania skutecznego *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Spotkania konsultacyjne pozwoliły na wyjaśnienie problematyki rewitalizacji, a przeprowadzona w następnym etapie dyskusja, dostarczyła konkretnych sugestii do określenia obszaru zdegradowanego. Wspólna analiza potencjalnych możliwości rozwojowych i zgłoszone propozycje projektowe przyczynią się do efektywnej realizacji *Programu*. Przeprowadzone konsultacje zapewniły:

- dostarczenie mieszkańcom pełnej wiedzy o charakterze planowanych działań;
- wzrost społecznej aktywności i zaangażowania mieszkańców w przygotowanie i realizację *Gminnego Programu Rewitalizacji*;
- rozpoznanie problemów i potrzeb mieszkańców;

- pozyskanie opinii i uwag mieszkańców na temat *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Konsultacje społeczne stanowią proces dialogu między interesariuszami, który pozwala na podjęcie przez Gminę optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Aktywne zaangażowanie interesariuszy oferuje możliwość ich identyfikacji z Gminą i znalezienie rozwiązań projektowych zadowolających wszystkich uczestników. Partycypacja społeczna jest fundamentem działań rewitalizacyjnych na wszystkich jej etapach tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja.

Dla zapewnienia prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji i uzyskaniu zamierzonych efektów, konieczne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez różne podmioty. Stąd istotne jest, aby wszyscy interesariusze brali czynny udział na etapie diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji. Sposób włączenia interesariuszy w proces opracowania *Gminnego Programu Rewitalizacji* na terenie Gminy Lubraniec opierał się na przeprowadzaniu różnych form partycypacji społecznej.

Proces konsultacji społecznych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026*

W ramach procesu partycypacji społecznej na terenie Gminy Lubraniec odbyły się dwa spotkania konsultacyjne, które miały miejsce 18.07.2016 r. oraz 27.09.2017 r. Polegały one na przedstawieniu i wyjaśnieniu istoty rewitalizacji, konsultacji wyboru obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych. Spotkania przeprowadzone zostały w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści. Aby zachęcić mieszkańców do aktywnego udziału, została również przygotowana wizualizacja sporządzona w języku niespecjalistycznym z wykorzystaniem różnorodnych form graficznych. Na zakończenie każdego ze spotkań została przeprowadzona dyskusja. Miała ona na celu ustalenie problemów jakie występują na terenie Gminy i które według mieszkańców obszary powinny zostać uznane jako zdegradowane, a następnie wytypowane do rewitalizacji. Przebieg konsultacji obejmował również:

- analizę stanu obecnego i problemów społeczno-gospodarczych Gminy;
- analizę zamierzeń rewitalizacyjnych określonych przez Gminę;
- dyskusję nad zadaniami i problemami i potrzebami interesariuszy w obrębie obszarów rewitalizacyjnych.

W spotkaniach udział wzięli pracownicy Urzędu Gminy, mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, przedstawiciele wspólnot itp. Informacje o konsultacjach zamieszczane były przede wszystkim na stronie internetowej Gminy Lubraniec oraz w Urzędzie Miejskim na tablicy

ogłoszeń. Przeprowadzone konsultacje dały podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i określenia jego priorytetowych działań oraz najbardziej oczekiwanych efektów.

Badania ankietowe

Podczas przeprowadzonych konsultacji i warsztatów przeprowadzono również ankietyzację wśród interesariuszy *Gminnego Programu Rewitalizacji* z Gminy Lubraniec. Metoda ta polegała na udostępnieniu anonimowej ankiety, dzięki której wskazywano swoje stanowisko na temat Gminy Lubraniec. Miało to na celu zdiagnozowanie problemów i wyszukanie rozwiązań dotyczących ich eliminacji. Opracowane wyniki pozwoliły na uzyskanie szczerzej opinii i ustalenie priorytetów działań rewitalizacyjnych oraz sformułowanie wizji obszaru rewitalizacji.

Ponadto, projekt *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec* został poddany konsultacjom w celu zebrania uwag i opinii od mieszkańców Gminy, o których informacja umieszczona została również na stronie internetowej Gminy. Zgłoszone spostrzeżenia zostały uwzględnione w Programie, a następnie została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu (dokument został zaopiniowany przez Wojewódzkiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy).

Zgodnie z powyższym należy podkreślić, że interesariusze w ramach ankietyzacji, debat, spotkań i wyłożenia dokumentu do wglądu publicznego mieli możliwość wskazania problemów jakie występują na terenie Gminy Lubraniec. Ponadto mieszkańcy odnieśli się do propozycji działań jakie zaplanowano w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026, by dany obszar wyprowadzić ze stanu kryzysowego oraz przedstawili propozycje własnych przedsięwzięć, które zostały uwzględnione w przedmiotowym dokumencie. Zorganizowane spotkania pozwoliły na wyjaśnienie problematyki rewitalizacji, a dyskusja na temat problemów jakie występują na terenie Gminy oraz przewidzianych do realizacji zadań, dostarczyła konkretnych sugestii od społeczności i organizacji, zawartych następnie w *Programie Rewitalizacji*.

Wspólna analiza możliwości rozwojowych i zgłoszone projekty przyczynią się niewątpliwie do pełnej realizacji Programu Rewitalizacji.

Włączenie interesariuszy w proces wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji

Ze względu na planowane przedsięwzięcia, katalog interesariuszy jest szeroki i otwarty. Głównym sposobem włączenia interesariuszy w proces wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji* będzie ich aktywny udział w przewidzianych do realizacji działaniach. Interesariusze *Programu Rewitalizacji* będą wdrażali i monitorowali działania dotyczące aktywizacji społecznej, likwidacji negatywnych zjawisk społecznych, działań o charakterze

infrastrukturalnym, środowiskowym i przestrzenno - funkcjonalnym, co pozwoli na pełną realizację *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Poniżej przedstawiono głównych interesariuszy rewitalizacji i ich zadania wynikające z procesu wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec*.

- **Gmina Lubraniec** – odgrywa kluczową rolę w procesie wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji*. To główny podmiot inicjujący proces rewitalizacji na wyznaczonych obszarach oraz stwarzający uwarunkowania formalne do jego realizacji. Gmina odgrywa podstawową rolę w planowaniu przewidzianych do realizacji działań w wymiarze społecznym, przestrzenno – funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Ponadto tworzy podstawy prawne i formalne, które umożliwiają uczestnictwo w procesie rewitalizacji pozostałych interesariuszy. W sposób bezpośredni wywiera wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizacji. Do głównych zadań Gminy należy zaliczyć:
  - inicjowanie projektów rewitalizacji, zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
  - pozyskiwanie i rozliczanie środków finansowych, w szczególności na projekty, w których Gmina będzie beneficjentem,
  - angażowanie publicznych środków budżetowych w proces rewitalizacji,
  - komunikowanie oraz konsultowanie planów i zamierzeń ze społecznością lokalną,
  - monitorowanie zapotrzebowania na działania z zakresu rewitalizacji,
  - zarządzanie procesem rewitalizacji,
  - tworzenie sieci współpracy między interesariuszami,
  - prowadzenie działań promocyjnych,
  - monitorowanie zmian zachodzących w obszarach wsparcia oraz całego procesu rewitalizacji,
  - wykonywanie innych zadań własnych samorządu gminnego, sprzyjających osiągnięciu poszczególnych celów długofalowego procesu rewitalizacji.
- **Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrańcu** - to podmiot, który odgrywa zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. MOPS będzie jednym z głównych realizatorów i koordynatorów przeprowadzonych projektów „miękkich”. Ponadto odegra on główną rolę podczas oceny efektów rewitalizacji, gdyż posiada bowiem niezbędne dane na temat rodzaju udzielonych świadczeń społecznych, liczby osób pobierających świadczenia, a także skali problemów występujących na danym obszarze. Na podstawie tych danych możliwe będzie ustalenie zasięgu i ilości koniecznych projektów mających na celu ograniczenie wykluczenia społecznego, ubóstwa, czy też innych dysfunkcji społecznych.

- **Powiatowy Urząd Pracy** – podobnie jak MGOPS będzie odgrywał zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. PUP będzie głównym inicjatorem i koordynatorem działań „miękkich”, mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i aktywizację zawodową. Odegra on także ważną rolę w procesie oceny działań rewitalizacyjnych. PUP jest bowiem w posiadaniu szczegółowych danych na temat osób bezrobotnych, co pozwoli w przyszłości określić, czy zadania zaplanowane w ramach rewitalizacji przynoszą wymierne efekty.
- **Mieszkańcy Gminy Lubraniec** – w kontekście interesariuszy rewitalizacji należy wziąć pod uwagę przede wszystkim mieszkańców obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Będą oni bowiem głównymi beneficjentami przedsięwzięć zaplanowanych w ramach rewitalizacji. Dzięki projektom „miękkim” poprawie ulegnie ich sytuacja społeczna i finansowa, natomiast działania infrastrukturalne przyczynią się do podniesienia komfortu życia i integracji społecznej. Ich głównym zadaniem w procesie rewitalizacji będzie zatem aktywny udział i zaangażowanie w realizowane projekty, tak aby jak najlepiej zrealizować zaplanowane cele rewitalizacji.
Do interesariuszy rewitalizacja należy także zaliczyć pozostałych mieszkańców Gminy, zamieszkujących tereny poza obszarem rewitalizacji. Dzięki przedsięwzięciom rewitalizacyjnym ograniczone zostaną negatywne zjawiska społeczne występujące na terenie całej Gminy, co wpłynie na komfort życia wszystkich mieszkańców Gminy.
- **Przedsiębiorcy** – będą oni przede wszystkim uczestniczyć w działaniach mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Mogą oni zasadniczo wpłynąć na osiągnięcie celów rewitalizacji poprzez organizację miejsc pracy z przeznaczeniem na staże lub praktyki. Ponadto przy wsparciu innych interesariuszy rewitalizacji mogą oni tworzyć nowe miejsca pracy, które niewątpliwie przyczynią się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, występujących na terenie rewitalizowanym.
- **Stowarzyszenia** – uczestniczą przede wszystkim przy tworzeniu bazy produktów regionalnych, zachowaniu tradycji, obyczajów lokalnych. Prowadzą one swoją działalność na rzecz ogółu społeczeństwa Gminy Lubraniec oraz wspierają rozwój obszarów i społeczną aktywność obywateli. Na terenie Gminy działają m.in. takie stowarzyszenia jak: Ochotnicze Straże Pożarne, Fundacja „Przyjaźń w Lubrańcu”, Stowarzyszenie Sportowe '99 OLD BOYS Lubraniec, Klub Abstynenta „Nadzieja”; Gminny Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Lubrańcu, Miejsko-Gminny Klub Sportowy „Lubraniec”, Stowarzyszenie Lubraniecka Inicjatywa Ludzi Aktywnych, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego nasza wspólna przyszłość.

Gminny Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Burmistrza co najmniej raz na 2 lata. Ocena sporządzona przez Burmistrza zostanie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W przypadku stwierdzenia że *Gminny Program Rewitalizacji* wymaga zmian, Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę, uwzględniającą wnioski i uwagi zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Analiza sytuacji finansowej Gminy Lubraniec przedstawia możliwości finansowe Gminy w celu finansowania lub współfinansowania określonych działań inwestycyjnych na obszarach objętych rewitalizacją. Pozostałymi źródłami finansowania, oprócz środków pochodzących z Gminy mogą być:

- środki wspólnot budynków objętych *Programem Rewitalizacji*,
- środki z budżetu państwa,
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej (pozyskanie dotacji),
- zobowiązania finansowe (kredyty, pożyczki),
- partnerstwo publiczno-prywatne.

Podstawowym źródłem finansowania projektów zaplanowanych do zrealizowania w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji* będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020. Realizacja projektów będzie możliwa poprzez zapewnienie komplementarności i skoordynowania projektów z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach EFS i EFRR.

Ze środków EFS wspierane będą głównie projekty w ramach:

- Osi priorytetowej 9. Solidarne społeczeństwo
- Osi priorytetowej 11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Ze środków EFRR wspierane będą przedsięwzięcia w ramach:

- Na obszarach miejskich: Oś priorytetowa 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry
  - Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych
  - Poddziałanie 6.4.1. Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w ramach ZIT
- Na obszarach wiejskich: Oś priorytetowa 7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

- Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

W związku z tym, w poniższej tabeli przedstawiono zestaw działań i poddziałań związanych z rewitalizacją oraz projektów, które mogą być komplementarne w ramach działań rewitalizacyjnych.

Zaplanowane projekty będą mogły być również finansowane innymi Funduszy zewnętrznymi, m.in. z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Programu Kapitał Ludzki 2014-2020.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Tabela 17. Główne projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie	
						%	zł	Środki Publiczne						Środki prywatne
								EFS	EFRR	Inne				
Okręg III	2016-2026	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	Gmina Lubraniec, LCDK, M-GOPS, organizacje pozarządowe	85%	106 250,00	X			18 750,00	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
	2016-2026	2.Zajęcia aktywizacyjne dla beneficjentów pomocy społecznej	społeczny	2.Zajęcia aktywizacyjne dla beneficjentów pomocy społecznej	Gmina Lubraniec, LCDK,	85%	127 500,00		X		22 500,00			
	2016-2026	3.Modernizacja LCDK na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/ aktywizacyjnych	techniczny	3.Modernizacja LCDK na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/ aktywizacyjnych	Gmina Lubraniec	85%	345 628,70		X		60 993,30			
	2016-2026	4.Modernizacja zabytków na terenie Gminy Lubraniec	techniczny	4.Modernizacja zabytków na terenie Gminy Lubraniec	Gmina Lubraniec	85%	345 628,70		X		60 993,30			
SOŁECTWO KAZANIE	2016-2026	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	Gmina Lubraniec	85%	106 250,00	X			18 750,00	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
	2016-2026	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych	społeczny	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych	Gmina Lubraniec	85%	127 500,00		X		22 500,00			
	2016-2026	3.Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej	Infrastrukturalno-przestrzenny	3.Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej	Gmina Lubraniec	85%	b/d		X		-			
SOŁECTWO	2016-2026	1.Zajęcia aktywizujące dla	społeczny	1.Zajęcia aktywizujące dla	Gmina Lubraniec	85%	255 000,00	X			45 000,	Działanie		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie	
						%	zł	Środki Publiczne						Środki prywatne
								EFS	EFRR	Inne				
O KROWICE		osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej		osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej						00	11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR			
	2016-2026	2.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Krowicach	techniczny	2.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Krowicach	Gmina Lubraniec	85%	b/d		X		-			
SOŁECTWO REDE CZ KALNY	2016-2026	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	Gmina Lubraniec	85%	106 250,00	X			18 750,00	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
	2016-2026	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	społeczny	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej	Gmina Lubraniec	85%	255 000,00		X		45 000,00			
	2016-2026	3.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Redczu Kalnym	Infrastrukturalno-przestrzenny	3.Modernizacja zespołu dworsko-parkowego w Redczu Kalnym	Gmina Lubraniec	85%	b/d		X		-			
	2016-2026	4.Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej	Infrastrukturalno-przestrzenny	4.Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej	Gmina Lubraniec	85%	b/d		X		-			
SOŁECTWO SIEMNÓW EK	2016-2026	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	społeczny	1.Zajęcia integracyjne dla osób starszych	Gmina Lubraniec	85%	106 250,00	X			18 750,00	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
	2016-2026	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i	społeczny	2.Zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych i korzystających	Gmina Lubraniec		85 000,00	X			15 000,00			

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałania SZOOP RPO	*Zintegrowanie
						%	zł	Środki Publiczne			Środki prywatne			
								EFS	EFRR	Inne				
		korzystających z pomocy społecznej		z pomocy społecznej										
	2016-2026	3.Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ)	społeczny	3.Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ)	Gmina Lubraniec	85%	85 000,00	X			15 000,00	Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR		
	2016-2026	4.Dostosowanie budynku po dawnym gimnazjum na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/aktywizacyjnych	techniczny	4.Dostosowanie budynku po dawnym gimnazjum na potrzeby prowadzenia zajęć integracyjnych/aktywizacyjnych	Gmina Lubraniec	85%	1 064 724,45		X		187 892,55			

Źródło Opracowanie własne

Nie wyklucza się w miarę prowadzonych działań i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych aktualizacji dokumentu i projektów.

Wszystkie działania uwzględnione w projektach głównych i uzupełniających są ze sobą zintegrowane i oddziałują na obszar rewitalizacji, co wpływa na prowadzenie przez JST kompleksowej rewitalizacji. Skutkiem takich działań jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów do rewitalizacji w programie.

12. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem złożonym, który wyznacza cele i określa kierunki działań w różnych sferach i na kilka lat. W związku z tym, wykonanie jego założeń odbywa się poprzez zintegrowany system wdrażania, zmierzający do ich skutecznej realizacji. System wdrażania *Programu* opiera się na wzajemnym współdziałaniu różnych podmiotów oraz zapewnianiu spójności i uzupełniania się procedur, co za tym idzie spełnia wymóg komplementarności proceduralno-instytucjonalnej.

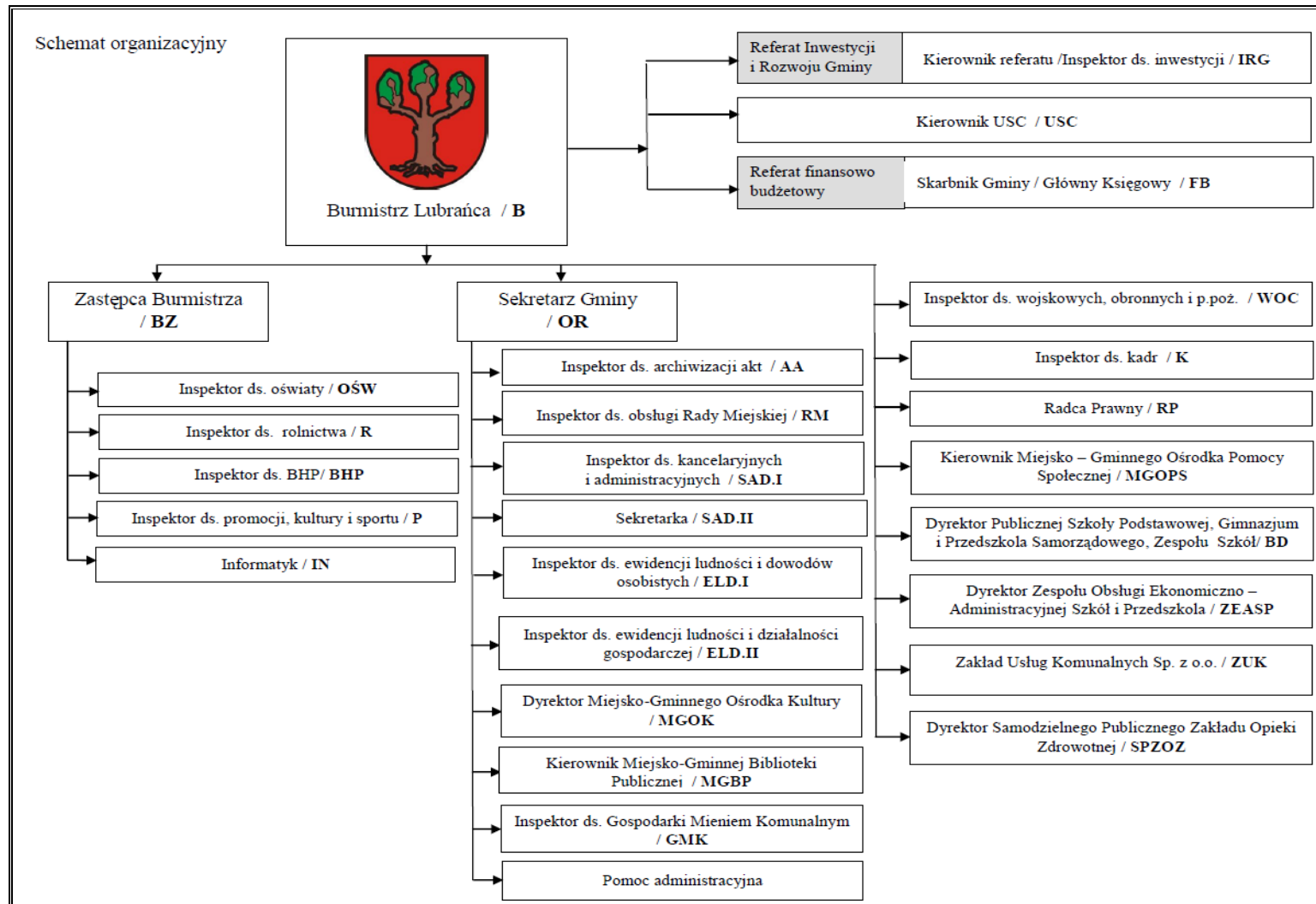
Podstawowym warunkiem obowiązywania *Programu* jako funkcjonującego aktu prawa jest jego przyjęcie do realizacji na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Lubrańcu. Podmiotem wdrażającym założenia *Programu* będą władze Gminy Lubraniec. Proces ten odbywać się będzie przez doświadczonych pracowników Urzędu Miejskiego Lubraniec. Do ich zadań należeć będzie przede wszystkim sprawowanie nadzoru nad skutecznością i prawidłowością realizacji założonych w dokumencie założeń, a także:

- tworzenie sieci współpracy między interesariuszami,
- koordynacja wdrażania wyznaczonych działań,
- monitoring wdrażanych poszczególnych działań,
- ocena skuteczności przeprowadzonych działań,
- aktualizacja *Gminnego Programu Rewitalizacji*,
- współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi oraz dialogu społecznego.

Nad realizacją projektów wynikających i zapisanych w *Programie Rewitalizacji* czuwać będą pracownicy Referatu Inwestycji i Rozwoju Gminy. W związku z faktem, że realizacja tego etapu należeć będzie do komórki Urzędu Miejskiego, trwałość projektu w wymiarze instytucjonalnym nie jest zagrożona. Poszczególne obowiązki będą wykonywane przez pracowników Urzędu Miejskiego zgodnie z ich kompetencjami i zakresem obowiązków określonym w Regulaminie Organizacyjnym.

Na poniższym rysunku przedstawiono schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Lubrańcu.

Rysunek 6. Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Źródło: Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Z analizy aktualnej sytuacji Urzędu Miejskiego w Lubrańcu wynika, iż obecnie funkcjonująca struktura organizacyjna jest adekwatna do zadań, jakie Gmina realizuje oraz warunków i charakteru prowadzonej przez jednostkę działalności. Biorąc pod uwagę zakres działalności związany z wdrażaniem zagadnień poruszanych w *Programie Rewitalizacji* należy stwierdzić, że w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Miejskiego funkcjonuje odpowiednio przygotowany zespół.

Ponadto istotną rolę w niniejszych procesach odegrają również pracownicy zatrudnieni w strukturze Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Pracownicy Urzędu Miejskiego i Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na zakres swoich obowiązków i kompetencje, odpowiedzialni za wykonywanie konkretnych projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w ramach *Programu Rewitalizacji*, będą stanowili grupy robocze wdrażania niniejszego dokumentu.

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Programu

Koordinacja *Gminnego Programu Rewitalizacji* leży w obowiązkach Gminy. Za zarządzanie przedsięwzięciami, w tym wdrażanie oraz monitorowanie odpowiedzialni będą wyznaczeni przez Burmistrza Gminy pracownicy. Zajmować się będą koordynacją procesu rewitalizacji, w tym poszczególnych przedsięwzięć i zadań. Ich zakres działań obejmuje

- współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację *Programu*,
- koordynacja działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania kilku komórek organizacyjnych oraz strony społecznej,
- współpraca z zewnętrznymi podmiotami realizującymi zadania wynikające z *Programu Rewitalizacji* lub z nimi powiązane,
- przygotowanie i składanie wniosków o dofinansowanie, czy pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zaplanowanych projektów,
- odpowiedzialność merytoryczna za sprawy związane z inwestycjami, przygotowaniem dokumentacji dotyczących zamówień publicznych,
- zbieranie informacji do monitorowania projektów oraz organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego,
- ocena projektów zgłoszonych do realizacji pod kątem osiągnięcia celów programu,
- opracowanie systemu sprawozdawczości z realizacji *Programu*,
- dokonywanie okresów przeglądów realizacji projektów,
- sporządzenia raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji *Programu*,
- prowadzenie działań promocyjnych i publikacje informacji na temat realizacji *Programu*,

- przyjmowanie i weryfikacja wniosków od pomiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach *Programu*,
- weryfikacja kompleksowości kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- weryfikacja założeń programu i jego aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań.

Jednym z kluczowym elementów realizacji *Programu* jest prowadzenie systematycznego dialogu pomiędzy interesariuszami, a osobami zaangażowanymi w tworzenie i wdrażanie założeń. W związku z tym, niezbędne jest prowadzenie przez Gminę działań promocyjno-informacyjnych, tj.:

- umieszczanie na stronie internetowej Gminy informacji o postępach we wdrażaniu GPR,
- umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim,
- organizacja spotkań bezpośrednich z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi,
- umieszczanie tablic reklamowych i tablicy pamiątkowej w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, które będą informować o zakresie projektu,
- publikacje w lokalnej prasie, radiu.

W systemie organizacyjnym przygotowania, wdrażania i monitoringu PR należy uwzględnić także udział organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli przedsiębiorców i samych mieszkańców terenów rewitalizowanych. Efektywne włączenie przedstawicieli mieszkańców w system zarządzania PR będzie miało szczególną rolę aktywizującą społeczność lokalną oraz budowanie tożsamości z miejscem zamieszkania. Mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe na bieżąco będą mogli zgłaszać swoje problemy oraz propozycje do ujęcia w *Programie Rewitalizacji* w następujący sposób:

- za pośrednictwem samodzielnych stanowisk wydzielonych w strukturze Urzędu Miejskiego bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji;
- za pośrednictwem Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (w szczególności osoby będące podopiecznymi GOPS) – GOPS zgłaszane potrzeby i propozycje przekaże Burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej przede wszystkim w ramach sporządzanych raportów;
- bezpośrednio do Burmistrza Gminy Lubraniec w ramach indywidualnych spotkań w Urzędzie Miejskim oraz na spotkaniach z mieszkańcami organizowanymi w poszczególnych sołectwach;
- za pośrednictwem Radnych i Sołtysów, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców Gminy Lubraniec, w tym również mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Powyższe działania mają na celu włączenie wszystkich zainteresowanych i możliwość

uczestnictwa w podejmowaniu decyzji dotyczących rewitalizacji, a co za tym idzie, stworzenie przez władze korzystnego klimatu skłaniającego do aktywnego, społecznego udziału wszystkich interesariuszy w procesie rewitalizacji.

Niniejszy dokument dla efektywnej realizacji zapisanych w nim celów i założeń został oparty m.in. na systemie wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gminy Lubraniec planuje pozyskiwać wsparcie na inwestycje, wykorzystując możliwość otrzymania dofinansowania na określone projekty unijne. W związku z tym, zobowiązuje się przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

Harmonogram Realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec, obejmuje okres od 2016 roku do 2026 roku. W 2016 – 2017 prowadzone były prace nad przedmiotowym dokumentem: dokonano diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, opracowano dokumentem oraz przyjęto Uchwałą przez Radę Miejską w Lubrańcu. Uruchomienie *Programu* nastąpi w 2017 roku - przedsięwzięcia będą realizowane w latach 2017-2026. Ocena okresowa będzie odbywać się co dwa lata, a raport końcowy złożony zostanie w 2026 roku. Na poniższym rysunku przedstawiono ramowy harmonogram realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Rysunek 7. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło Opracowanie własne

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu

Monitorowanie jest to proces polegający na systematycznym zbieraniu, analizowaniu, raportowaniu ilościowych i jakościowych danych, opisujących postępy i efekty realizowanych zadań, określonych w *Programie*. Sprawny system monitoringu jest niezbędny dla oceny skuteczności i prawidłowości przeprowadzanych działań.

W zależności od charakteru dostępnych danych przeprowadzone zostaną dwa rodzaje monitoringów:

- monitoring rzeczowy – dostarcza informacje na temat efektów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podstawie wskaźników;
- monitoring finansowy – dostarcza informacje na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, które będą podstawą do oceny efektywności i racjonalności wydatkowania potencjalnych środków.

Podstawowym elementem systemu monitoringu i oceny jest ustalenie wskaźników, które będą wykorzystywane do monitorowania postępów w zakresie osiągnięcia celów i realizacji zadań określonych w programie. Poniżej przedstawiono główne wskaźniki monitorowania *Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026*.

Tabela 18. Wskaźniki monitorowania GPR

Obszar rewitalizacji	L. p.	Nazwa wskaźnika	Źródło pozyskiwania danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Uwagi
Obszar miejski Gminy Lubraniec (Okręg III)	1.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Miejski w Lubrańcu	17,86%	-	Nie przewiduje się wpływu realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na strukturę wiekową Gminy (brak zmian ilościowych). Spodziewana jest jednak poprawa jakości życia wszystkich grup wiekowych (zmiany jakościowe).
	2.	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	Urząd Miejski w Lubrańcu	100%	-	Wartość bazowa wskaźnika jest bardziej korzystna niż średnia dla Miasta i Gminy - nie przewiduje się podjęcia interwencji w przedmiotowym zakresie.
	3.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	M-GOPS w Lubrańcu	14,61%	12,18%	Spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej o 15 osób.
	4.	Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze	Urząd Miejski w Lubrańcu	83,33%	79,17%	Pracami rewitalizacyjnymi objęto 1 budynek należący do Gminnej Ewidencji Zabytków - budynek dawnej synagogi (obecnie LCDK).
Obszar wiejski Gminy Lubraniec - sołectwo Redecz Kalny	1.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Miejski w Lubrańcu	17,74%	-	Nie przewiduje się wpływu realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na strukturę wiekową Gminy (brak zmian ilościowych). Spodziewana jest jednak poprawa jakości życia wszystkich grup wiekowych (zmiany jakościowe).
	2.	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	PUP Włocławek	19,28%	15,71%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 15 osób.
	3.	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	PUP Włocławek	50,00%	34,40%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 5 osób.
	4.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	M-GOPS w Lubrańcu	18,11%	14,34%	Spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej o 10 osób.
	5.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym	CEIDG	1,81	3,01	Założono wzrost liczby podmiotów gospodarczych na przedmiotowym terenie o 2 szt.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	L. p.	Nazwa wskaźnika	Źródło pozyskiwania danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Uwagi
		obszarze				
Obszar wiejski Gminy Lubraniec - sołectwo Siemnowek	1.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Miejski w Lubrańcu	19,42%	-	Nie przewiduje się wpływu realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na strukturę wiekową Gminy (brak zmian ilościowych). Spodziewana jest jednak poprawa jakości życia wszystkich grup wiekowych (zmiany jakościowe).
	2.	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	PUP Włocławek	11,76%	8,50%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 5 osób.
	3.	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	PUP Włocławek	38,89%	27,80%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 2 osoby.
	4.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	M-GOPS w Lubrańcu	19,83%	13,64%	Spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej o 10 osób.
	5.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	CEIDG	0,65	1,96	Założono wzrost liczby podmiotów gospodarczych na przedmiotowym terenie o 2 szt.
Obszar wiejski Gminy Lubraniec - sołectwo Krowice	1.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Miejski w Lubrańcu	14,81%	-	Nie przewiduje się wpływu realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na strukturę wiekową Gminy (brak zmian ilościowych). Spodziewana jest jednak poprawa jakości życia wszystkich grup wiekowych (zmiany jakościowe).
	2.	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	PUP Włocławek	11,48%	-	Wartość bazowa wskaźnika jest bardziej korzystna niż średnia dla Miasta i Gminy - nie przewiduje się podjęcia interwencji w przedmiotowym zakresie.
	3.	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	PUP Włocławek	57,14%	35,70%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 3 osoby.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY LUBRANIEC NA LATA 2016-2026

Obszar rewitalizacji	L. p.	Nazwa wskaźnika	Źródło pozyskiwania danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Uwagi
	4.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	M-GOPS w Lubrańcu	14,29%	8,99%	Spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej o 10 osób.
	5.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	CEIDG	1,64	4,1	Założono wzrost liczby podmiotów gospodarczych na przedmiotowym terenie o 2 szt.
Obszar wiejski Gminy Lubraniec - sołectwo Kazanie	1.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Urząd Miejski w Lubrańcu	18,46%	-	Nie przewiduje się wpływu realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na strukturę wiekową Gminy (brak zmian ilościowych). Spodziewana jest jednak poprawa jakości życia wszystkich grup wiekowych (zmiany jakościowe).
	2.	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	PUP Włocławek	24,23%	18,46%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 15 osób.
	3.	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	PUP Włocławek	41,27%	25,40%	Spadek liczby osób bezrobotnych o 10 osób.
	4.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	M-GOPS w Lubrańcu	9,49%	-	Wartość bazowa wskaźnika jest bardziej korzystna niż średnia dla Miasta i Gminy - nie przewiduje się podjęcia interwencji w przedmiotowym zakresie.
	5.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	CEIDG	0,38	1,54	Założono wzrost liczby podmiotów gospodarczych na przedmiotowym terenie o 3 szt.

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020*, raport dotyczący oceny skuteczności działań wynikający z przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzany powinien być co najmniej raz na 2 lata i przekazywany IŻ RPO. Sugerowane jest jednak jego coroczne sporządzanie, w celu pełnej kontroli nad wykonalnością projektów realizowanych w ramach LPR. Zakres przedmiotowych raportów powinien obejmować następujące informacje, dotyczące:

- wskaźników stanu kryzysowego,
- postępów finansowych, źródłach finansowanych zadań,
- postępów rzeczowych, zgodności z przyjętym harmonogramem,
- przebiegu wdrażania poszczególnych projektów,
- sposobu komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania *Programu*.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie postępów realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji* będzie Urząd Miejski w Lubrańcu i wyznaczony w jego strukturze odpowiedni pracownik. Będzie on współpracował z instytucjami, które są również zaangażowane w proces rewitalizacji, m.in. MGOPS, PUP, organizacje pozarządowe. Do jego zadań należeć będzie m.in. przygotowanie odpowiedniego formularza oceny projektu umożliwiającego analizę wartości wskaźników. Dzięki ocenie okresowej, możliwa będzie do uzyskania ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć i weryfikacja kierunku zachodzących zmian.

Istotnym elementem jest aktualizacja dokumentu, w przypadku wystąpienia podczas jego realizacji zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji lub na terenie pozostającym z nim zależności i wywierającym na niego wpływ. W przypadku takiej sytuacji istnieje konieczność dokonania odpowiednich zmian i uchwały jego aktualizacji. Mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe będą mogli brać czynny udział w przygotowaniu, wdrażaniu i monitoringu PR w ramach sporządzanej przez Burmistrza Gminy aktualizacji. Sporządzona ocena będzie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej. Podanie oceny stopnia realizacji Programu do publicznej wiadomości umożliwi mieszkańcom zapoznanie się z nią i zgłoszenie ewentualnych uwag. Najważniejszym zadaniem Gminy jest stworzenie warunków zaspokajania potrzeb jej mieszkańców. W związku z tym, w ramach niniejszej procedury mieszkańcy obszarów rewitalizacji będą mogli również proponować nowe zadania do ujęcia w PR, co będzie miało znaczący wpływ na przebieg rewitalizacji w kolejnych latach. Zgłoszone wnioski zostaną uwzględnione podczas aktualizacji PR. Ponadto, ocena wszystkich projektów będzie dokonywana przy współudziale wszystkich interesariuszy *Programu Rewitalizacji*.

W celu zapewnienia skutecznej metody komunikacji społecznej zapewniony zostanie dostęp wszystkim zainteresowanym na temat przeprowadzanych przedsięwzięć i skuteczności ich realizacji. W tym celu udostępnione zostaną odpowiednie materiały w Urzędzie Miejskim w Lubrańcu, na stronie internetowej Gminy, lokalnych mediach i na spotkaniach informacyjno- konsultacyjnych z interesariuszami.

Reasumując, efektywne wdrażanie założeń *GPR* wymaga stałego monitorowania efektów rzeczowych i finansowych poszczególnych projektów. W celu uwidocznienia zmian zachodzących w obszarze prowadzonych działań rewitalizacyjnych, niezbędne jest porównywanie wskaźników wg stanu na początku okresu z tymi samymi wskaźnikami osiąganymi w późniejszych etapach realizacji *GPR*.

14. Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Lubraniec, powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015	11
Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	17
Tabela 3. Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)	17
Tabela 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	18
Tabela 5. Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze	19
Tabela 6. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Miasta Lubraniec	20
Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	23
Tabela 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	25
Tabela 9. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	26
Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	27
Tabela 11. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	29
Tabela 12. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubraniec	31
Tabela 13. Liczba ludności i powierzchnie obszarów rewitalizowanych	37
Tabela 14. Cele rewitalizacji i kierunki działań dla Gminy Lubraniec	62
Tabela 15. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	64
Tabela 16. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	69
Tabela 17. Główne projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	82
Tabela 18. Wskaźniki monitorowania GPR	92

15. Spis rysunków

Rysunek 1. Cele Strategii LGD Dorzecza Zgłowiączki	8
Rysunek 2. Delimitacja obszaru miejskiego Gminy Lubraniec	16
Rysunek 3. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Lubraniec	21
Rysunek 4. Obszary zdegradowane na terenie wiejskim Gminy Lubraniec	33
Rysunek 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubraniec	36
Rysunek 6. Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Lubrańcu	86
Rysunek 7. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	90

16. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku	12
Wykres 2. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem Okręgu III	38
Wykres 3. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem Okręgu III	39
Wykres 4. Udział zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wymagających modernizacji w liczbie zabytków ogółem na danym obszarze	42
Wykres 5. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny	42
Wykres 6. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny	43

Wykres 7. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	44
Wykres 8. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	45
Wykres 9. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Siemnowek	46
Wykres 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Siemnowek	47
Wykres 11. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	48
Wykres 12. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	49
Wykres 13. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Kazanie .	50
Wykres 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Kazanie	51
Wykres 15. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	52
Wykres 16. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	53
Wykres 17. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Krowice .	54
Wykres 18. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Krowice	55
Wykres 19. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	56
Wykres 20. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	57